

کوردستان

ئۆرگانی کۆمیتهی ناوه‌ندیی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران

www.kurdistanmedia.com

ژماره ٧٠٥، شه‌مه‌مه ٣١ ی پووشپه‌ری ١٣٩٦ ی هه‌تاوی، ٢٢ ی جولای ٢٠١٧

ئاسۆی کورد له
رۆژهه‌لاتی کوردستان،
به‌نده به...

١٠

پێوه‌ر و پرهنسیپه
نه‌گۆره‌کانی
قاسملوو له...

٩

پوخته‌یه‌ک له
ژێان و به‌سه‌رهاتی
شه‌هیدانی ...

٦

مسته‌فا هیجری:
بێجگه له
ئێرانییه‌کان...

٤

په‌یف

چانی لاوازی کۆماری ئیسلامی

که‌ریم په‌رویزی

رێژییمی ئیسلامیی تاران، دوا‌ی زیاتر له ٣٨ سا‌ل له سه‌ره‌رۆیی و تاوانکاری، ماوه‌یه‌ک ئێدیعی‌ای شه‌وه‌ی ده‌کرد که سه‌رچاوه‌ و خا‌لی گرنگی ناسایش له ناوچه‌ی رۆژه‌لا‌تی ئێوه‌راسته‌.

شه‌م رێژییمه‌ که‌ هه‌ر له‌ سه‌ره‌تای ده‌ره‌وتنییه‌وه‌ دروشمی هه‌نارده‌کردنی شۆرش و له‌ راستیدا پیلانی نا‌ژاوه‌ناوه‌ له‌ ناوچه‌که‌یدا هه‌بوو، بۆ نزیک به‌ سێ ده‌یه‌ ده‌می که‌ به‌ته‌واوی هه‌یز و تواناوه‌ گرۆپی تیرۆریستی هه‌ناردی ده‌روه‌ کردوه‌ و له‌ لا‌تانی ناوچه‌ش گرۆپی توندئا‌ژۆ و تیرۆریستی و شارالانی به‌هێز کردوه‌ و رێکی خستون هه‌تاکوو تاران بخولقێتن و له‌سه‌ر شه‌ری واقع، مانه‌وه‌ی خۆی له‌ تێکدانی ناسایشی ناوچه‌که‌دا بێنیه‌وته‌وه‌.

له‌م سا‌لانه‌ی دوا‌ییدا که‌ گرۆپی تیرۆریستی جۆربه‌جۆر وه‌کوو کارگی ژه‌هراوی له‌ هه‌موو شوێنێک سه‌ریان هه‌لداوه‌، کۆماری ئیسلامیی تیرۆریست په‌روه‌ریش له‌گه‌ل هه‌مویان پێوه‌ندیی گرتوه‌ و جارێک به‌ناوی دژایه‌تییه‌ی شه‌یمان و جارێک له‌پێوه‌ندیی سیاسیی له‌گه‌ل شه‌وی دیکه‌یان و‌ستویه‌ سیمای ناچه‌که‌ پێر نا‌ژاوه‌ بو‌نیستی و له‌گه‌لیان رێک که‌وتوه‌ که‌ هه‌یجان له‌ ئێو ئێراندا کردوه‌ی تیرۆریستی نه‌نجام نه‌دن تاکوو کۆماری ئیسلامی وه‌کوو شوێنێکی نه‌من له‌ ئێو رۆژه‌لا‌تی ئێوه‌راستی پێ ناگردا بێته‌ به‌رچاو.

شه‌م سیاسه‌ته‌ پیلان دا‌رێژاوه‌ی رێژیم به‌ک لاوازیی گرنگ و شه‌اسیی هه‌یه‌ که‌ رێژیم بیری لێ نه‌کردبووه‌ له‌ راستیدا نه‌ک خا‌لی لاواز، به‌لکوو چانی لاوازی رێژییمی ئیسلامیی ئێران.

شه‌وه‌یه‌که‌ رێژییمی کۆماری ئیسلامی حیسابی بۆ نه‌کردبوو و ده‌یه‌ویست فه‌رامۆشی بکا و دوا‌یش به‌دوا‌ی شه‌وا فه‌رامۆشی بکه‌ن، فاکتۆریکه‌ به‌ناوی نه‌ته‌وه‌ سته‌م لێکه‌راوه‌کان له‌ ئێراندا، کۆماری ئیسلامی که‌ به‌ سه‌رکوت و ئێعدام و نه‌شه‌که‌نچه‌، چالاکان و مافخا‌وا‌زی راسته‌قیه‌نی شه‌م نه‌ته‌وا‌نه‌ی به‌قه‌ولی خۆی له‌ مه‌یدان وه‌ده‌رتابوو و به‌ دروستکردنی هه‌ندئێ گرۆوب و که‌سی کارتۆتی، شه‌وانی وه‌کوو نو‌شه‌ری خه‌باتی شه‌و نه‌ته‌وا‌نه‌ نیشان بدا، به‌و پیلانانه‌ی وای ده‌زانێ که‌ پرسێک به‌ناوی پرسی نه‌ته‌وه‌یی له‌ ئێراندا نییه‌ و به‌تایه‌یه‌تیتر پێی وابوو که‌ پرسی کوردی بۆ هه‌میشه‌ بێدنگ کردوه‌ و به‌ هه‌ندئ پیلان، له‌ ئێوخۆ به‌لا‌رێیدا برده‌وه‌.

سیاسه‌تی بێده‌نگکردن له‌ ئێوخۆ و نا‌ژاوه‌ له‌ ده‌رووبه‌ر و به‌زه‌ و بێکه‌نین له‌ ئوروپا، سێ ره‌هه‌ندی ستراتیژیی کۆماری ئیسلامی بوون، که‌ به‌ حوزووری پێشه‌مه‌رگه‌ی کوردستان له‌

درێژه‌ له‌ لاپه‌ری ٣

له ٢٢ ی پووشپه‌ردا په‌یمان‌ی وه‌فادا‌ری به‌ رێبا‌زی قاسملوو نو‌ی کرایه‌وه‌

موزیکی حیزب و سه‌روودێک له‌ژێر ناوی "رێبه‌ری مه‌زن و زانا" له‌لایه‌ن مندا‌لانی ناوه‌ندی نێرگروه‌ کوتایی پێهات.

چه‌ندین حیزب و لایه‌ن سیاسیی به‌ بۆ‌نه‌ی ٢٨-هه‌مین سا‌لێ‌وژی شه‌هیدکرا‌نی دوکتور قاسملوو په‌یامی تایه‌ت به‌و رۆژی‌یان نارده‌بوو که‌ بریتین له‌:

- پار‌تی دیموکرا‌تی کوردستان
- په‌کیه‌تی نێشتما‌نی کوردستان
- حیزبی شیوعی کوردستان
- بزووتنه‌وه‌ی گۆران
- په‌کیه‌تی زانا‌یانی نایینی کوردستان
- رێکه‌راوی گه‌شه‌ی لا‌وانی کوردستان
- به‌رپو‌هبه‌رایه‌تی تهن‌دروستی کۆیه

خو‌ینه‌رانی خو‌شه‌ویستی "کوردستان" ده‌قی وته‌کانی به‌رێژ مه‌سته‌فا هیجری سه‌کریتی گشتی حیزبی دیموکرا‌تی کوردستانی ئێران له‌ لایه‌ن ده‌یانه‌وه‌.

دواتر شیعه‌ریک له‌لایه‌ن شاعیر "شه‌ریف فه‌لاح" له‌ژێر ناوی "رووناکییه‌ک له‌ شه‌وه‌ زه‌نگدا" پێشه‌کش کرا.

رپو‌هه‌مه‌که‌ به‌ پێشه‌کشکردنی دوو سه‌روود له‌ژێر ناوی "رێبه‌ری زانا" له‌ لایه‌ن کۆری

ده‌گه‌من رپه‌رانه‌ بوو که‌ به‌رده‌وام بێر و هه‌زی نو‌ی ده‌ینایه‌ ئێو خه‌باته‌وه‌ و به‌ کرده‌وش هه‌نگاوی بۆ جێبه‌جێکردنیان هه‌ل ده‌گرت. دوکتور قاسملوو له‌ کوردستانی رۆژه‌لا‌ت و له‌ ئێو خه‌باتی حیزبی دیموکرا‌تا بۆ چه‌رساتێکش به‌رامبه‌ر به‌ روودا‌وه‌کان بێ لایه‌ن نه‌بووه‌ و هه‌رده‌م رێگا و پێش‌نیا‌ری نو‌ی و مو‌دی‌رنی بۆ چاره‌سه‌ری قه‌یرانه‌کان هه‌تا‌وته‌ نا‌راوه‌.

به‌رێز هیجری له‌ به‌شیکی دیکه‌ی قسه‌کانیدا گو‌تی: "پیلانی تیرۆری دوکتور قاسملوو پیلانیکه‌ که‌ بێجگه‌ له‌ ئێرانییه‌کان به‌ ده‌گه‌من هه‌لکه‌وتوه‌و لایه‌نێک به‌ مه‌به‌ستی له‌نا‌و‌بردنی لایه‌نی نه‌یا‌ری خۆی که‌لکی له‌ می‌زی دیا‌لوگ وه‌رگرتیبت."

سه‌کریتی گشتی حیزبی دیموکرا‌ت هه‌روه‌ها باسی له‌وه‌ کرد: "دوا‌ی ٢٨ سا‌ل که‌ رێژییمی ئێران پێی وابوو به‌ تیرۆری دوکتور قاسملوو خه‌باتی خو‌ژه‌لا‌ت له‌نا‌ر ده‌جێت به‌لام به‌ پێچه‌وا‌نه‌وه‌ خه‌باتی کورد به‌ تێک‌وشان و شێلگیریه‌وه‌ درێژه‌ی په‌یدا کرد."

هه‌روه‌ها هیجری له‌ به‌شیکی قسه‌کانیدا

پێشه‌کش کرد.

هیجری له‌ سه‌ره‌تای قسه‌کانیدا و‌ترای باسیک له‌ سه‌ر ٢٢ ی پووشپه‌ری سا‌لی ١٣٧٨ ی هه‌تا‌وی که‌ تێیدا رێبه‌ری نا‌ودا‌ری کورد دوکتور قاسملوو له‌ سه‌ر می‌زی وتوو‌ێژ شه‌هید کرا نا‌و‌ری له‌ چه‌ند روودا‌ی دیکه‌ی مانگی پووشپه‌ر دا‌یه‌وه‌؛ نا‌و‌برا‌و‌تی: له‌ ٢٤ ی پووشپه‌ری سا‌لی ١٣٧٨ ی هه‌تا‌وی کاک سه‌ید سه‌لام عه‌زیزی نه‌ندامی دفته‌ری سیاسیی به‌ هۆی نه‌خۆشی شه‌هید بوو؛ هه‌روه‌ها له‌ مانگی پووشپه‌ری سا‌لی راپه‌ردوودا پۆلیک له‌ پێشه‌مه‌رگه‌کانی حیزبی دیموکرا‌ت له‌ خه‌باتی نو‌ی راسانی رۆژه‌لا‌ت شه‌هید بوون.

مه‌سته‌فا هه‌جری دوا‌ی باسکردن له‌ که‌سایه‌تییه‌ شه‌هید سه‌لام عه‌زیزی و شه‌هیدانی راسان گو‌تی: "سا‌لو له‌ گیانی هه‌موو شه‌هیدانه‌ و شه‌هیدانی رێگای رزگاریی کوردستان ده‌که‌ین و سا‌لو بۆ به‌مه‌اله‌ی هه‌موو شه‌هیدان ده‌نێزین.

هیجری له‌ وته‌کانی سه‌با‌رت به‌ که‌سایه‌تی دوکتور قاسملوو باسی له‌وه‌ کرد که‌ دوکتور قاسملوو په‌کیک له‌و

به‌ بۆ‌نه‌ی ٢٢ ی پووشپه‌ر، ٢٨-هه‌مین سا‌لیادی شه‌هیدکرا‌نی دوکتور قاسملوو و ها‌و‌پێانی، رپو‌هه‌سمیک له‌ بنکه‌ی سه‌ره‌کی دفته‌ری سیاسیی حیزبی دیموکرا‌تی کوردستانی ئێران به‌رپو‌هه‌مه‌ دوانبو‌رۆی رۆژی پینچه‌مه‌مه‌ رێکه‌وتی ٢٢ ی پووشپه‌ری ١٣٩٦ ی هه‌تا‌وی، رپو‌هه‌سمیکی تایه‌ت بۆ یاد و وه‌بیره‌ینانه‌وه‌ی خه‌بات و تێک‌وشانی شه‌هیدی هه‌رگیز نه‌مر دوکتور قاسملوو و ها‌و‌پێانی به‌ به‌شدا‌ری مه‌سته‌فا هیجری سه‌کریتی گشتی حیزبی دیموکرا‌تی کوردستانی ئێران، نه‌ندامانی رپه‌رایه‌تی، کادر و پێشه‌مه‌رگه‌ و به‌مه‌اله‌کانی حیزب و چه‌ندین لایه‌ن و حیزبی سیاسیی و می‌وانانی به‌شدار به‌رپو‌هه‌مه‌.

سه‌ره‌تای رپو‌هه‌سمه‌که‌ به‌ خو‌یندنی سه‌روودی نه‌ته‌وا‌یه‌تییه‌ "شه‌ی ره‌قیب" و را‌گر‌تی خو‌له‌کێک بێدنگی بۆ رپو‌گر‌تن له‌ گیانی پاکی شه‌هیدانی رێگای رزگاریی کوردستان ده‌ستی پێ‌کرد.

دواتر "مه‌سته‌فا هیجری" سه‌کریتی گشتی حیزبی دیموکرا‌تی کوردستانی ئێران به‌ بۆ‌نه‌ی ٢٢ ی پووشپه‌ر چه‌ند وته‌به‌کی

كوردستان پيژى له خوښى شههيدانى

نەندامان و لايەنگرانی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران له زۆربەى شار و شارۆچکە و گوندەکانی کوردستان به بۆنەى ٢٢ى پووشپەر چالاکیى تەبلیغییان ئەنجام دا و وەفادارى خۆیان به رێبازی شههیدان نیشان داibەوه و تێرۆریزمى نێونەتەویى کۆماری ئیسلامییان بۆ جارێكى دیکە مەحکوم کرد.

تیکۆشەرانى دیموکرات له چەند رۆژى رابردودا و له چەندین شوێن و گەڕەكى شارى بۆ کان پووستیز و تراکتى تايبەت به رۆژى ٢٢ى پووشپەر و هەروەها سى دى وتەکانى شههید قاسملوویان بلأو کردەوه.

ئەو شوێنەانى شارى بۆکان که چالاکی تێدا ئەنجام دراوه بریتین لە: ساپا يدكى ١ و ٢، شەقامى دوکتور قاسملو(کەربىندى)،شەهەركى ئەساجى،فەلەكەى نازادگان تا عەلباباد، پاركى كوى ئەندىشە، پشت ٣٠مىترى، مەجبورناوا، چواررێپاڤى بەهرامى، كوچەى دامپزشكى، خيابانى ٥٥، مەدرەسەى كەوسەر، خانەى بێهادشتى مەجبورناوا، كولانەكانى سونا نابشار و ئەساجى.

هەروەها تیکۆشەرانى دیموکرات رۆژى هەینى رێكەوتى ٩ى پووشپەرى ١٣٩٦ى هەتاهای وێنەى ئالای کوردەستان له سەر بەردیكى پان و گەوره له سەيرانگاى پردى ئىنوان شارەكانى "سەردەشت و پیرانشار" کێشایەوه که لەلایەن بەتەمالەکان و بە تايبەت لاوان پێشوازی لێکراوه و هەندێک له لاوهکان که جامانەیان لەمەل کړبوو، دروشمى بژی پێشمەرگە و راسان بەردەوامەیان له سەر بەرزاییەکان گوتۆتەوه که شادى خستۆتە دلى خەلکەکەوه.

کۆمەڵیک له ئەندام و لایەنگرانی حیزبى دیموکراتى کوردستانی ئێران له شارى کامیاران چالاکیى بەرىنى تەبلیغیان ئەنجامدا.

ئەو شوونانەى که چالاکیى تە بلغى تێدا بەرپۆه چوو بریتین لە: "دەبیرستانى موعەلیم، دەبیرستانى ئوستاد شەهیرار، دەبیرستانى رازى، دەبیرستانى کەوسەر، شاید، رەجایی، رەستگاران، زەنجەبیە، هونەرستانی "خوارزمى"، دەرووبەرى فەرھەنگ سەرا، دەرووبەرى نەخۆشخانەى سینا، کامیارانە کۆن، دەرووبەرى مژگەوتى خومەینى، دەرووبەرى مژگەوتى ھەزرەتى نایشى،

دەرووبەرى مژگەوتى دێوەزناویسەکان، ١٢مىترى تەوحید و کۆلان بە کۆلانى دەرووبەرى ١٢مىترى تەوحید، شارەكى ییغەست، ئاپارتمانەكانى شارەكى ییغەست، جادەى روانسەر و کۆلان به کۆلانى کامیاران، مژگەوتى ئیمامى شافیعى، مژگەوتى ھەزرەتى ھەمزە، ھەروەھا له گوندی "تەوریوەر" سەر به شارى سنە چالاکیى تەبلیغى ھاوشپۆه ئەنجام درا.

رۆژى هەینى رێکەوتى ١٦ى پووشپەرى ١٣٩٦ى هەتاهای له شارى بانە بەبۆنەى ٢٢ى پووشپەر چالاکیى بەرىنى تەبلیغیان بەرپۆه برد.

تیکۆشەرانى دیموکرات له شارى بانە وێنە و تراکتى پێوندیدار بەو رۆژیان بلأو کردووتەوه و پەیمانى وەفاداریان به رێبازی شههیدانى حیزبى دیموکرات نوێ کردووتەوه.

هەروەھا ئە ندامان و لایە نگرانی حیزبى دیموکراتى کوردستانی ئێران رۆژى ھە ینى به بۆنە ى سالڤۆژى تیزۆرى شههید دوکتور قاسملو سكرتيرى گشتى حیزبى دیموکراتى کوردستانی ئێران و هەروەها یاد کردنەوى شه هیدانى راسان له ناویه رى سنه، ریکه ى ھاتوچۆ بۆ ناویه ر، تاقە دار، گۆنزه کوێره و بان دیدگا چالاکی تەبلیغیان به رپۆه برد. لەلایەكى دیکەشەوه ئەندامان ولایەنگرانی حیزب به بونەى ٢٢ى پووشپەر لەشارى شنۆ وگوندی ئالیاوئ چالاکی تەبلیغیان ئەنجام داوه.

ئەو شوینانەى که کارى تەبلیغى تێدا کراوه بریتین لە: مژگەوت و قوتابخانەى ئاواى، شیرکەت تەعاونى، سەر ریڤاى شنۆ بۆ نەغەدە، سوپێر مارکێت، مأل به مالى گوندی ئالیاوئ.

لەم چالاکییە تەبلیغییەدا زیاتر له ھزار تراکت و وێنەى دوکتور قاسملو بلأو کراوتەوه.

رۆژى یەکشەممە رێکەوتى ١٧ى پووشپەرى ١٣٩٦ى هەتاهای ئەندام و لایەنگرانى حیزبى دیموکرات له شارى سنەى خوێناوى به ئەنجامدانى چالاکیى تەبلیغى پەیمانیان لەگەڵ شههیدان نوێ کردەوه و بەلێڤیان دا که درپژە دەرى رێگایان.

تیکۆشەرانى دیموکرات له گوندى "مێراو" سەر به ناوچەى ژاوه‌و‌ۆ سنه به بۆنەى ٢٢ى پووشپەر چالاکی تەبلیغیان ئەنجام دا.

هەروەها قارەمانانى دیموکرات له "مەركەز

بێهادشت، دێھیاری، مەدرسەى ئیبتدایى، راهنمایى، دەبیرستان، مژگەوتى جامع، دەرمانگاى محەممەد ھەسەن رەجیمی، ناو ماله‌كان، بەر ناواى، سەر شوشەى دووكان و ماشینەكان، تەعمیرگاى ماتۆر" تراکت و وێنەى تايبەت به ٢٢ى پووشپەریان بلأو کردەوه.

رێکەوتى ١٩ى پووشپەرى١٣٩٦ى هەتاهای کۆمەڵیک له لاوانى کورد و ئەندامان و لایەنگرانی حیزبى دیموکراتى کوردستانی ئێران له شارى کرماشان و گیلانى غەرب چالاکیى تەبلیغیان به بۆنەى ٢٨مین سالڤۆژى تیزۆر کردنى

شههید دوکتور قاسملو سكرتيرى گشتى حیزبى دیموکراتى کوردستانی ئێران و ھاوڕێپاڤى ئەنجامدا. دروشمى وەك: "ئێمە رۆلەى راسانین، سألۆ له حیزبى دیموکراتى کوردستانی ئێران، راسانى رۆژەهلات له کرماشان ، راسانى شار و شاخ، رێبازی قاسملو بەردەوامە و رێبەرى شههید ریگات درپژه دەدین" یان به‌کارهێناوه.

هەروەها له تاقوسانى کرماشان، رۆلەکانى دیموکرات چالاکی حیزبیان بەرپۆه برد و پەیمان و وەفاداریان به رێبازی دوکتور قاسملو نوئ کردەوه.

هەروەها له تاقوسانى کرماشان، رۆلەکانى دیموکرات چالاکی حیزبیان بەرپۆه برد و پەیمان و وەفاداریان به رێبازی دوکتور قاسملو نوئ کردەوه. تیکۆشەرانى دیموکرات له گوندى تەنگیسەر سەر بەناوچه ى ژاوه‌و‌ۆ سنه به بۆنەى ٢٢ى و پووشپەر و یەكەمین سالیادی شههیدانى راسان چالاکیى تەبلیغیان ئەنجام دا.

ئەو شوینانەى که چالاکیى تەبلیغى تێدا ئەنجامدرا بریتی بوون لە: کۆمپانیای گاز، کۆمپانیای نەوت، بێهادشت، مخابەرات، مەدرەسەى ئیبتدایى، راهنمایى و دەبیرستان، کێتییخانەى دوکتور قاسملو، تیر بەرقەكان، ماشینەكانى نیو ئاواى، نیو سالان، دوكانەكان، مژگەوتى جامع و مژگەوتى ژورین، بەر لاگا، دەكەلى تەلەفزیۆن، تەعمیرگاى كان ، قەسابخانە، کۆلانه‌كان و مالى بنەمالەى سەربەرزى شههیدان و زیندانىانى سیاسى و پێشمەرگە قارەمانەكان.

تیکۆشەرانى دیموکرات له شارى سنەى سەربەرز رۆژى سێشەممە رێکەوتى ٢٠ى پووشپەرى ١٣٩٦ى هەتاهای به بۆنەى ٢٢ى پووشپەر سالیادی تیزۆرى دوکتور قاسملو و یادى شههیدانى راسان چالاکیى تەبلیغیان ئەنجام دا. ئەو شوینانەى که چالاکیى تەبلیغى تێدا بەرپۆه چووهر بریتین لە:

ھەسەن ئاوا، زاگووس، بەھاران، ویلاشار، تەکیەوچەمەن ، موارەك ئاوا، مەسنائ، حاجى ئاوا، مەیدانى ئیقبال، نەمكى، مەیدانى مادەر وھەروەھا پاركى كودەك و پاركى ئەمیریە.

هەروەھا ئەندامانى حیزب له گوندى تەنگیسەر ئالایكى کوردستانیان له بەرزاییەکانى که وى پیرۆژن به بونە ٢٢ پووشپەر ھەلکرد.

ھەرھەمان رۆژ کار و چالاکی له گوندەکانى ناوچەى لاجانى پیرانشار ئەنجامدراوه، ئەو ناوچانەى که تراکت و وێنەى تايبەت بەو رۆژەى تێدا بلأو کراوتەوه بریتین لە:

"سەروكانى، ئەندێژئ، بەلەیان، کۆندێئ، زەنگیاوئ و شارۆچکەى گردکشانە". ھەر بەو بۆنەىیەوه قارەمانانى دیموکرات له چەندین شوێنى شارى مەھەبادیش چالاکیى تەبلیغیان بەرپۆه برد که ئەو شوێنانه بریتی بوون لە:

"تەپەى قازى، زووبیەكانى شارەدارى، خلورناوا، شەقامى ئێران پەیمـا، فەرھەنگیان، شەقامى ناموزش و فەرورشر، مەحمودكان، ئەسحەبەى سبى، مەیدانچەى ھەسەنزادە، باخى شایەگان، ھەسارى بیمارستان، پاركى پەرسنار، بەرى شیلانن، سێراى ھەمزناوا، ورودى تاقەدار بۆ نیو شار".

رۆلە ئەبەزەكانى دیموکرات له شارى کامیاران بۆ ریزگرتن له ٢٢ى پووشپەر سالڤۆژى تیزۆر کرانى دوکتور قاسملو و ھاوڕێپاڤى دەستیان داibە چالاکی تەبلیغى له شوئەكانى وەك ١٢مىترى، سەرووى تەپە و دەرووبەرى، شارەكى ییغەست، لای زیندانى کامیاران، جادەدى بیارە بۆ شارەكى ییغەست.

هەروەھا تیکۆشەرانى دیموکرات له میراوى بوکان و جادەى بورھان بۆ مەھاباد چالاکی تەبلیغیان بەرپۆهبرد؛ بەشیک لەو شوئانەى میراوى بۆ کانیش که کارى تەبلیغى تێدا کراوه بریتین لە: باخى فەرھەنگ، بـلـوارى بورھان، شەقامى ھەمـامیان، شەقامى کەرێزە، زانکۆ عیلم کاربۆردى، پردى ھە وایى، دبیرستانى کچانە.

ئەویندارانى ریڤاى شههیدانى کوردستان شەوى ٢١ له سەر ٢٢ى پووشپەرى ١٣٩٦ له شارى پیرانشار چالاکیى تەبلیغیان بەرپۆه برد ئەو شوئانە بریتین لە: شەقامەكانى مەنگوڤر، پیران، بەهشتى ١ و٢، خومەینى، دوکتور قاسملو، ئیسارگەران، جانبازان، مەلا

رۆژى شەممە رێکەوتى ٢٤ى پووشپەرى ١٣٩٦ى هەتاهای له شارى بیڕن له مەیدانى "وايسن ھاوس پلاتس"ى نزیک له پارلمانى سوئیس له ھەنگاریكى کەم وێنەدا کۆمیتەى سوئیسى حیزبى دیموکراتى کوردستانى ئێران به ھاوکارى کۆمیسىونى راگەياندى حکدا پێشانگاىکى وێنەى سەرشەقامیان بەرپۆه برد.

پێشانگاکه له کاتژمێر ١١:٣٠ خولەک به دواى ئامادەکاریى تەواوى دەستەى بەرپۆبەرى پێشانگاکه به ڤووى خەلکدا کرایەوه.

ھەینەتى حیزبى دیموکراتى کوردستانى ئێرانیش وێراى ئامازە به لایەنەکانى کێشەى سووریه و وزەى گشتى دۆزى کورد له خەباتى کورد له رۆژەهلات و راسانى رۆژەهلات بۆ ھەینەتى میوان وێنە له ھوزورى پێشمەرگەکانى حیزبى دیموکراتى کوردستانى ئێران له قولایى خاکی کوردستان له وەرزى رابردودا بوو.

لەو پێشانگایەدا بە زمانەکانى ئالمانى، فرانسەوی، ئینگلیزی بەردەوام لە لایەن دەستەى بەرپۆبەرى پێشانگاکه زانیارى ورد لە سەر ھەر کام لە وێتەکان و راسانى خۆرەهلات دەدرا بەو کەسانەى که سەردانى پێشانگاکیان دەکرد. ھەروەھا لە دەرووبەرى پێشانگاکه بە سەدان بەرگەى نوسراوه لە سەر راسانى خۆرەهلات و حیزبى دیموکراتى کوردستانى ئێران بە زمانە زیندووه‌کانى

ژمارە ٧٠٥، ٢٢ ى جولای ٢٠١٧

٣

كوردستان پيژى له خوښى شههيدانى

نیشانهى رێزگرتن له شههیدان پووشپەر بەرفى ماله‌كانيان به تەواوى كۆژاندەوه. ھەروەھا ئەندامانى تیکۆشەرى حیزبى دیموکراتى کوردستانى ئێران له ناوچەى مەرویان به بۆنەى ٢٢ى پووشپەر چالاکی تەبلیغییان بەرپۆه برد؛ شەوى ٢٢ى پووشپەر لاوانى وەفادار به رێبازی قاسملو له ناو گوندى سەردۆش له ناوچەى بەرى بەگزادەى مەرویان دروشمى شۆرشگێریان نووسى و ھەروەھا له چەندین شوێن ئالای کوردستانیان ھەلکرد و بەلێنى خۆیان لەگەڵ حیزبەکیان و رێبازی قاسملو نوئ کردەوه که تا سەرکەوتن درپژەدەرى رێگایان بن.

له درپژەى ئەو چالاکیانە له گوندەکانى نى، كانى سانان، دەرەفتى، پیرسەفا، یەنگیجە، كانى سبیکە و شارۆچکەى بەردەرشە جرای ماله‌كان بۆ ریزگرتن له شههیدانى قییمە كۆژاوه. رۆژى دووشەممە رێکەوتى ٢٦ى پووشپەرى ١٣٩٦ى هەتاهای ئەندامان ولایەنگرانی حیزبى دیموکراتى کوردستانی ئێران به بۆنەى ٢٢ى پووشپەر سالیادی تیزۆرکردنى شههید دوکتور قاسملو و ھاوڕێپاڤى له شارى پیرانشار تراکت و وێنەى تايبەت بەو رۆژیان بلأوکردەوه.

پووشپەرى ٢٧ى پووشپەرى ١٣٩٦ى هەتاهای ئەندامان و لایەنگرانی حیزبى دیموکراتى کوردستانی ئێران به بۆنەى ٢٢ى پووشپەر سالیادی تیزۆرکردنى شههید دوکتور قاسملو و ھاوڕێپاڤى له شارى پیرانشار تراکت و وێنەى تايبەت بەو رۆژیان بلأوکردەوه.

تیکۆشەرانى دیموکرات لەو چالاکیانەدا دروشمى وەك: بژی دیموکرات، راسان بەردەوامە، بژی قاسملوویان نووسێوه و پەیمانى وەفادارییان لەگەڵ رێپازی شههیدان نوئ کردەوه.

رێکەوتى ٢٧ى پووشپەرى ١٣٩٦ى هەتاهای ئەندامان و لایەنگرانی حیزبى دیموکراتى کوردستانی ئێران چالاکیى بەرىنى تەبلیغیان بەبۆنەى ٢٢ى پووشپەر ئەنجام دا.

ئەو ناوچانەى که تیکۆشەرانى دیموکرات له شارى سەقز چالاکیى بەرىنى تەبلیغیان لئ ئەنجامداوه بریتین لە: "گەرەكەكانى ھەمالاواى سەئى، ھەمالاواى خورائى، تازاوا، قەرەجیاوا، ماله‌ گولان(پاركى گولان)، دوو گوندى پارسانيان و گۆمەبى.

لەم چالاکییەدا سەدان تراکتى پێوندیدار به سالڤۆژى تیزۆرکرانى شەھدى دوکتووور قاسملوو و ھاوڕێپاڤى بلأو کراوتەوه.

درپژى پەيڤ

نیو دلى خەلکدا، وەكو فودانەییكى زەلامى پێنجوهرۆك تەقییەوه و ئیستا رێژیىمى كۆمارى ئیسلامى ماوتەوه و دونیایەك كێشەى ئېنوخۆبى و ئەمنیەتى و شەرى باندەكانى له ئیئوخۆياندا و كوردستان وەك ھەمیشە بۆتە مۆتەكەى ژيانى رێژیىمە تیرۆریستەكانى تاران!

ئامادەترین و تازەترین بەلگە بۆ ئەم لێدانەش ئەو یادداشتەى شەوانەمى كەپهانى تارانە که له بەیتى رێبەرى رێژیىمەوه ئامادە و بلأو دەرکێتەوه. له یادداشتى رۆژى ٢٧ى پووشپەرى ئەو رۆژنامە به نووسینى سەعدولأ راغى ناڤێك دەلى:

" لە کو بەندیبانەى له مانگەکانى دایبیدا له ئێران کراوه، ئەو ئاکامەى لئ گێراوه که خالى ھەرەشەى ئەمنیەتى سەر ئێران ناوچەى باکورى رۆژناوايە"، دقە فارسىەكەى بەم شێویە: " در ایران در ماهای اخیر این جمع‌بندی پدید آمد که کماکان نقطه تهدید امنیتی ایران در مناطق شمال غربی است."

بە زمانێكى سادە دەلى که له بەیتى رێبەرى کۆبوونە گێراوه و گەيشتون بەو ئاکامە که وەكو ھەمیشە کوردستان ھەرەشەى بۆ سەر رێژیىمى وياپەتئى ھەقیە.

بوونى پێشمەرگەى کوردستان مۆتەكەيە بۆ سەر ژيانى سەرەڤان و تیرۆریستبەرودان.

مسته‌فا هیجری:

بیجگه له ئێرانییه‌کان له میژووی مروّقایه‌تیدا به ده‌گمه‌ن ده‌بینین که دوو لایه‌ن له میژی وتووێژ که‌لک وهریگرن تا‌کوو لایه‌نیک لایه‌نه‌که‌ی دیکه له نیو به‌ری

مسته‌فا هیجری، سکرێتیری گشتیی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران له رۆژه‌سمی ۲۲ پووشپه‌ری ۱۳۹۶ی هه‌تای

هه‌ممو خه‌لکی ئێران و دنیا چاره‌ڕوانی نه‌وه‌ بوون که دوکتور موسه‌دیی ده‌توانی حکومه‌تێکی گه‌لی دیموکرات و نازاد له ئێراندا پێک بێنێت به‌لام پشیتیوانی سۆفیه‌ت و حیزبی توده به‌ ته‌ئسیر وهرگرتن له سۆفیه‌ت بوو به‌ هۆی نه‌وه‌یکه کودتای دژی دوکتور موسه‌دق شکست بخوات و ژماره‌یه‌کی به‌رچاو له نه‌فسه‌رانی حیزبی توده که نه‌وهم له نه‌رته‌شی ئێراندا کاریان ده‌کرد ئێعدام بکړن. دوا‌ی نه‌وه‌ رووداوی دیکه‌ی زۆر هاتنه‌ پێش‌ج که به‌داخه‌وه فرسه‌ت نییه‌ لێره‌دا هه‌موویان باس بکه‌ین تا دووباره‌ دوکتور قاسملوو خۆی له جێکۆسڵ‌واکی دیته‌وه‌؛ هه‌یرشی نه‌رته‌شی سوور بۆ سه‌ر چێکۆسڵ‌واکی و تێکدانی به‌هاری پراگ شوێنده‌ریه‌کی زۆر گه‌وره‌ی له‌سه‌ر بیر و هه‌زی دوکتور قاسملوو دانا؛ دوکتور قاسملویه‌ک که خولیا‌ی دیموکراسی و نازادی گه‌لان بوو به‌لام له‌وئ به‌ چاوی خۆی دیتی که له شوێنیکدا تانکه‌کانی سۆفیه‌ت له شه‌قامه‌کانی چێکۆسڵ‌واکی دابه‌زین و به‌هاری پراگ که تازه‌ ده‌ستی پێک‌ده‌بوو وه‌ک به‌هاری دیموکراتی تێکیانه‌وه‌

حیزبی توده که له ئێراندا پێکهات وه‌کوو حیزبێکی مۆدێرن و پێشکه‌وتوو له‌ ماوه‌یه‌کی که‌مدا به‌ شێوه‌یه‌کی به‌رچاو گه‌شه‌ی کرد و هه‌ژنکی گه‌وره‌ی له لاوانی ئێرانی به‌ ده‌وره‌ی خۆیدا کۆکرده‌وه‌؛ دوکتور قاسملوو کار و تێکۆشانی سیاسی خۆی له‌و حیزبه‌دا ده‌ستپێکرد. نه‌وهم به‌ گوێره‌ی نه‌و بیر و باوه‌ڕی که له نیو خه‌لکه‌که‌ماندا و له نیو ئێراندا هه‌بوو بیر و بۆچونه‌که‌ زۆرتر نه‌وه‌بوو که نه‌و حیزبه‌یه‌ که ده‌توانی هه‌ژاران، کرێکاران و نه‌ته‌وه‌کان له ژێرده‌ستی رزگار بکا و به‌ مافی خۆیانی بگه‌ی‌نێت؛ دوکتور قاسملووش هه‌ر به‌و نه‌ته‌وه‌ له‌و حیزبه‌دا ده‌ستی کرد به‌ کار و تێکۆشان. له‌یه‌کێتی لاوانه‌وه‌ ده‌ستی پێکرد هه‌تا له‌ ماوه‌ی ۱۰ سال تێکۆشان له‌و حیزبه‌دا بوو به‌ کادریکی ناسراوی نه‌و رێکخراوه‌یه‌، به‌لام توده‌دا پێکهات وه‌کوو نه‌وه‌یکه چاره‌نووسی کورد له‌و حیزبه‌دا لێل و تاریک بوو، مه‌علوم نه‌بوو چی بۆ کورد ده‌وێت، بیجگه‌ له‌وه‌ به‌سه‌راوه‌یی به‌ سۆفیه‌ت به‌ تایبه‌ت نه‌و کاته‌ی که رێژیی پاشایه‌تی کو‌ده‌تای کرد به‌سه‌ر "مه‌مه‌دی موسه‌دیی"دا که

دیکه رێز و نه‌مه‌گناسی خۆمان پێشکه‌ش به‌ وه‌فاداری، نیشتمانپه‌روه‌ری و قاره‌مانه‌تی هه‌ممو نه‌و خۆشه‌ویستانه‌ بکه‌ین که له‌ رێگای نازادی گه‌له‌که‌بایندا و له‌ پێناو ئامانجی حیزبه‌که‌بایندا گیانی خۆیان فیدا کرد. سلاو له‌ گیانی پاک‌ی هه‌موویان، سلاو له‌ نه‌ندامانی بنه‌ماله‌کانیان له‌ پێوه‌ندی له‌گه‌ل شه‌هید دوکتور قاسملوودا له‌ ماوه‌ی ۲۸ سالی رابردوو، کتییی زۆر نووسراوه‌، وتاری زۆر له‌ رۆژنامه‌کاندا بڵاوبۆته‌وه‌، زۆر که‌سیه‌تی و شه‌خسیه‌تی سیاسی، نایینی، نیشتمانپه‌روه‌ر، قسه‌یان له‌سه‌ر کردووه‌ که جێی خۆیه‌تی و هه‌لیده‌گرێ که زۆر له‌وه‌ زیاتریش باسی له‌سه‌ر بکړیت، به‌لام چونکه‌ لێره‌ کاتی باسێکی زۆر نییه‌ من ده‌مه‌وێت له‌سه‌ر یه‌کێک له‌ تایبه‌تمه‌ندییه‌کانی شه‌هید دوکتور قاسملوو بدویم که که‌مه‌تر نیشاره‌ی پێکراوه‌ وه‌ هه‌روه‌ها بۆخۆی جینگای فێربوونه‌؛ وه‌کوو زۆریه‌ی ئێوه‌ ده‌زانن که تێکۆشانی سیاسی شه‌هید دوکتور قاسملوو له‌و کاته‌دا که می‌منداڵێک و گه‌نجێک بوو له‌ حیزبی "توده‌ی" ئێراندا ده‌ستی پێکرد. نه‌و کاته

شه‌هیدبوونی بێ وچان له‌ رێگای به‌ره‌و پێش بردنی کاره‌کانی حیزبی دیموکرات تێکۆشان و فیداکاری کرد. بیجگه‌ له‌وه‌ له‌ مانگی پووشپه‌ری سالی رابردوودا پۆلیک له‌ پێشمه‌رگه‌ و کادره‌ وه‌فادار و تێکۆشهره‌کانی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران له‌ خه‌باتیکدا که له‌ رۆژه‌لات به‌ خه‌باتی "راسانی رۆژه‌لات" ده‌ناسرێ له‌ چه‌م‌دین شوینی رۆژه‌لاتی کوردستان و له‌ قولایی ولاندا له‌ به‌ربه‌ره‌کانی له‌گه‌ل رێژیی درنده‌ی کۆماری ئیسلامی ئێران گیانی خۆیان له‌ ده‌ستدا، پ‌ژانی خوینی نه‌و شه‌هیدانه‌مان خوینیکی نوێی به‌ ره‌گه‌کانی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران و جوله‌وه‌ی کورد له‌ رۆژه‌لاتدا وه‌ هه‌ره‌که‌ت خست که تا‌کوو ئێستاش نه‌و هه‌ره‌که‌ته‌ له‌ نیو کۆمه‌لانی خه‌لکی کورد له‌ کوردستانی رۆژه‌لات له‌ نیو کادر و پێشمه‌رگه‌کان له‌ نیو هه‌ممو نه‌ندامان و هه‌ممو نیشتمانپه‌روه‌رانی کورد له‌ رۆژه‌لات و به‌شه‌کانی دیکه‌ی کوردستاندا شوێنه‌واره‌که‌ی به‌رچاوه‌؛ ئێمه‌ لێره‌ بۆیه‌ کۆبوینه‌ته‌وه‌ تا بۆ جارێکی

را‌ده‌گیرین؛ پ‌نویسته‌ نه‌وه‌شتان عه‌رز بکه‌م که له‌ راستیدا هیچ رۆژێک و هیچ مانگێک له‌ سالدا نییه‌ که کۆمه‌لێک له‌ تێکۆشهران و چالاکانی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران له‌ به‌ربه‌ره‌کانی له‌گه‌ل رێژیی ئێران گیانی خۆیان له‌ رێگای نیشتمان‌که‌بایندا فیدا نه‌کردی‌ت. مانگی پووشپه‌ریش هه‌ر یه‌کێک له‌و مانگانه‌یه‌؛ نه‌من ئیجازه‌تان لێده‌خوازم له‌ پێش نه‌ویدا که چه‌ند وته‌یه‌ک له‌سه‌ر گه‌وره‌یی و ته‌ئسیراتی شه‌هید دوکتور قاسملوو له‌ حیزبی دیموکراتدا باس بکه‌م، ناو‌رێک له‌ شه‌هیده‌کانی پووشپه‌رمان بده‌مه‌وه‌؛ له‌ ۲۴ی پووشپه‌ری سالی ۱۳۷۸ی هه‌تای هاو‌رپیی تێکۆشهرمان نه‌ندامی ده‌فته‌ری سیاسی حیزب کاک "سه‌لامی عه‌زیزی" به‌ نه‌خۆشیه‌کی کوت وپ‌ر شه‌هید بوو. کاک سه‌لام یه‌کێک له‌ نه‌ندامانی رێبه‌رایه‌تی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران بوو که له‌ سه‌ره‌تای ده‌ستپێکردنه‌وه‌ی دووباره‌ی خه‌باتی حیزبی دیموکرات دوا‌ی رووخانی رێژیی پاشایه‌تی تێکه‌ل به‌ ریزه‌کانی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران بوو و تا کاتی

هاو‌رپییانی خۆشه‌ویست خوشک و براییی به‌رپ‌ز میوانانی هی‌ژا سلاوێکی گه‌رم‌تان لێبێ و به‌خه‌ریین بۆ کۆ‌ریادی پۆلیک له‌ شه‌هیدانی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران که له‌ رێگای خه‌باتی نیشتمان‌که‌ماندا له‌و رۆژدا گیانیان له‌ ده‌ست دا. سالی ۱۳۷۸ی هه‌تای شه‌هید دوکتور عه‌بدوڵله‌حم‌ان قاسملوو هاو‌رپئ له‌گه‌ل کاک "عه‌بدوڵلا‌ی قادی نازهر" نه‌ندامی کۆمیته‌ی ناوه‌ندی و نوێنه‌ری حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران له‌ ده‌روه‌ی ولات و کاک فازل له‌ کۆبوونه‌وه‌یه‌کدا له‌ فیه‌ن که‌ قه‌رار بوو به‌ مه‌به‌ستی وتووێژ کردن بۆ دیتنه‌وه‌ی رێگا چاره‌ی ناشتی خوازان‌ه‌ بۆ چاره‌سه‌ری مه‌سه‌له‌ی کورد له‌ رۆژه‌لات جێبه‌جێ بکړیت به‌ ده‌ستی به‌ کرێ گیراوانی رێژیی کۆماری ئیسلامی ئێران شه‌هید بوون. ئێمه‌ له‌و رۆژه‌وه‌ تا‌کو ئێستا هه‌ممو سالی‌ک له‌و بۆنه‌یه‌دا، له‌ کۆ‌ر و کۆبوونه‌وه‌کاندا، له‌ سیمیناره‌کاندا، یادای نه‌و شه‌هیده‌ خۆشه‌ویستانه‌مان به‌رز

كوردستان

پێنچا. ئەوانە ھەموویان بۆ دوکتور قاسملوو پرسپاری خوڵقاند ئەو پرسپارانە بھون بە ھۆی ئەوھیکە دوکتور قاسملوو بگا بەو ناکامەى کە دەبێت ڕێبازی سیاسى خۆى لە حیزبى تودە جیا بکاتەوہ وە ئەوہ بوو کە لەگەڵ چەند کەسیک لە ئەندامانى حیزبى دیموکرات کە دواى ڕووخانى کۆمار ڤلاو ببونەوہ یە بگێرژتەوہ و ھەول بەن "حیزبىکى دیموکراتى نەتەوییى پێشکەوتنخوازى سەرہەخۆ" بنیاد بڤننەوہ؛ لەوێرا کار و تێکۆشانى دوکتور قاسملوو لە حیزبى دیموکراتدا دەست پێندەکات وەکوو بۆ خۆشى لە "چل سال" خەبات دا باس دەکات دەنوسى: "لە بەھارى سالى ١٩٥٣" راستەخۆ لە تەشکیلاتى حیزبى دیموکراتدا بەشداریم کردووه". لەو رۆژوہ تا ئەو کاتەى دوکتور قاسملوو شەھید دەبێت یە کێک لە رێبەرە ھەرە شوێندانەرەکان، تێکۆشەرەکان وە بە ھزر و بیرەکانى حیزبى دیموکراتى کوردستانى ئێران بوو. یە کێک لە تایبەتمەنننێبە ھەرە بەرزەکانى دوکتور قاسملوو بۆ بچوونى من ئەوہ بوو کە ھەر بەوہ رازى نەبوو کە حیزبە کەى سەرئۆپى خەبات و تێکۆشان لە رۆژھەلات بێت بەلکوو ھەمیشە بىرى دەکردوہ شتى تازە بێنیتە کایەوہ، لە قەیرانەکاندا بىر و ھزرى وى بوو کە حیزبى دیموکراتى دەبردە پش، دوکتور قاسملوو لە فکرى دواړوژى حیزبە کەى و کۆمەلگاکەیدا بوو، قانع نەبوو بەوہیکە ھەيە بەوہیکە ھەبوو بە لکو بىرى دەکردوہ دەبیت چى بکا تا حیزبە کەى لە داھاتووشتا ھەروا سەرئۆپ و دیار بێت، بۆیە دەبیین کە دواى ئەوہیکە دوکتور قاسملوو دێتەوہ ئێو حیزبى دیموکرات، حیزبى دیموکرات دەکاتەوہ بەو حیزبى کە باسەم کرد: "حیزبىکى پێشکەوتنخوازى سەرہەخۆ" کە ئەو پێشکەوتنخوازى و سەرہەخۆییە بە شکلیکى ئوئ لە تەشکیلات و سیاسەتى حیزیدا جێبەجئ کرد بە نامادە کردن و تەنزیم کردنى بەرنامە و پێڕەویکى ئوئ کە بتوانئ ئەو نامانجە جێبەجئ بکات.

لەو سەردەمەدا لە رێبەرایەتى حیزبى دیموکراتدا دوو بىر و بۆچونى دژ بە یەک لە بەرہەرەکانیدا بھون کە کاتى زیاترى لە رێبەرایەتى حیزبى دیموکراتى دەگەرت: یە کێکیان، ناسیۆنالیزمى تەنگ نەزەر کە بێجگە لە کورد ھېچ شتىکى دیکەى نەدەدیت، لایەتیکى دیکەش فکرى پاشماوہى فکرى تودەیی کە پێشان وابوو دەبیت حیزبى دیموکرات بەستراوہ بێت بە سۆفیەت و ھەرچى سۆفیەت دەلبێت دەبئ ئەوہ جێبەجئ بکەن. دوکتور قاسملوو ھەولێکى زۆریدا کە شوێن دابنئ لەسەر ئەو دوو بۆچونە ھەلەيە و زیاتر لە دە سال لە حیزبى دیموکراتدا بۆ ئەم مەبەستە کارى کرد و سۆسیالیزمى دیموکراتیک یا ڤلێین کورتە باسێک لەسەر سۆسیالیزم کە دوکتور قاسملوو ھێتیایە ناراوہ و لە کۆنگرەى شەش بە پەسندى کۆنگرەى گەياند لە پێناوى ئەو مەبەستەدا بوو؛ بۆ ئەوہیکە حیزبى دیموکرات لە فکرى راستى ئیفراتى و ھەرەھا لە چەيە تودەيپرا بکا بە حیزبىکى دیموکراتیک کە لەسەر پێى خۆى راوہستیت و لە پێناوى ئازادى و دیموکراسى بۆ گەل و نەتەوہ کەى خۆیدا کار بکات.

ئەو خەباتە کە دوکتور قاسملوو دەستى پێکرد تێئۆریبە کى سیاسى بوو کە ھەر لە ئێو حیزبى دیموکراتیشدا نەبیارى زۆرى بۆ پێک ھێنا؛ لەلایە کەوہ ئەوانەى کە پێشان وابوو ھێنانى فکرى سۆسیالیزمى دیموکراتیک حیزبى دیموکرات لە سۆسیالیزم لادەدات و بەرەو راست دەجئ، لە لایە کى دیکەشەوہ ھەلگرانى فکرى ناسیۆنالیزمى تەنگ نەزەر کە پێشان وابوو دوکتور قاسملوو ھەر وابەستەيە بە حیزبى تودە و لە راستای فکرى ئەواندا کار دەکات.

لە پێوھندى لەگەڵ ئەو مەسەلەیدا کۆسپى زۆرى بۆ ھاتە پێشى تەنانەت لە کۆنگرەيە کدا کە سوسیالیزمى دیموکراتیک پەسەند کرا بە جیاوازی یەک دوو دەنگ پەسەند کراو بوو بە بەرنامەى سیاسى حیزبى دیموکراتى کوردستانى ئێران؛ دواى ئەوہیکە پەسەند کرا بە دىيان کەس لە کادر و پێشمەرگەکانى حیزبى دیموکرات کە بەو فکەر گۆشکرا بھون کە سۆسیالیزم بۆ خۆى لە خۆیدا دیموکراسى تێدا ھەيە و سۆسیالیزمى دیموکراتیک پەسەند کراوہ حیزبى دیموکرات بە لاړیدا دەبات ریزەکانى حیزبى دیموکراتیان بەجێھێشت، تەنانەت مەسەلەيەک کە دوکتور قاسملوو بۆ چارەسەر کردنى قەیرانى رێبەرایەتى لە ماویە کدا کە لە حیزبى دیموکراتدا ھاتە پێشى مەسەلەى لیستەى فیکسى لە کۆنگرەدا مەترەح کرد ئەویش بۆخۆى بوو بە گیر و گرفتێک لە حیزیدا و ئېشنعابى لئ دروست بوو بەلام دوکتور قاسملوو چونکە باوہرى ھەبوو و پێداگرى لەسەر کرد؛ لێرەدا مەبەستم ئەویە ھاوڕێیانى خۆشەویست ئەوەتان عەرز بکەم کە کاتێک دوکتور قاسملوو دەگەیشتە ئەو قەناعەتەى کە بۆ ڕوونکردنەوہى داھاتووى حیزبە کەى و بەرہەرەکانى کردن لەگەڵ ئینحراف و راست ڤەوى و چەپ ڤەوى دەبئ فکرى ئوئ، ئیدەى ئوئ و میکانیزمى ئوئ بھێنیتتە ئێو حیزبە کەى ھەموو ئۆتۆریتە و کار و توانای خۆى سەرفى ئەو مەسەلەيە دەکرد،ھېچ باکیشى لەوہ نەبوو کە ئیتھامى لێدەدرئ و کارشکەنى دەکرئ، لێرەدا مەبەستم ئەوہ نێبە کە باسى ئەوہ بکەم کە ھەمووى ئەو ئیبتکارو دەستپێشخەرییانە کە دوکتور قاسملوو لە پێناوى ڕوونکردنەوہى داھاتووى حیزبە کەى دىیکرد چەند سەرکەوتوو بھون و چەند سەرکەوتوو نەبوون، ئەوہ بۆخۆى ھەلگیرى باسێکى دوورو درێژ، مەبەستم ئەویە کە ئەوەتان عەرز بکەم بەبیروباوہرى من دوکتورقاسملوو لە بەرانبەر کەم و کوڤیبە کان، لە بەرانبەر ئینحرافە کان، لە بەرانبەر کۆسپەکاندا بئ تەفاوت نەبوو؛ ئەو وەک چاولیکەرێک لە مەیدانى حیزب دیموکراتدا نەبوو، مێشکى وە کار دەخست، فکرى دەکردوہ، موتالای دەکرد بۆ ئەوہى ڤینگە حەل ببینیتتەوہ قەیرانەکان چارەسەر بکات، ئەگەر ناروونیەک بۆ داھاتووى حیزبى دیموکرات ھەيە بتوانئ ئەو ناروونیانە ڤوون بکاتەوہ، تەنانەت دەمەوئ ئەوەتان عەرز بکەم کە ملدانى دوکتور قاسملوو بۆ وتووێژ لەگەڵ کۆمارى ئیسلامى لە پێناو ئەو مەسەلەيە بوو، ئێستا ئەگەر وتووێژە کە باش تەرتیب

نەدراوو، کەمتەرخەمى تێدا بوو، ئەوہ ھېچ شتێک لە گرینگى مەسەلە کە کەم ناکاتەوہ، بەلام دوکتور قاسملوو بۆيە پێى نایە مەیدانى وتووێژ لەگەڵ رێژیمى کۆمارى ئیسلامى ئێران بۆ ڤوون کردنەوہى داھاتووى حیزبە کەى و گەلى کورد لە رۆژھەلات ، بەلام رێژیمى کۆمارى ئیسلامى لەو نیەت پاکيەى دوکتور قاسملوو کەلکى خراپى وەرگرت، رێژیمیکی دڤندە کە وەفا و عەھد و پەیمانى بە ھېچ شتێک نییە.

بێجگە لە ئێزانیبە کان، پێداگرى لەسەر دەکەمەوہ، بێجگە لە ئێزانیبە کان لە مێژووى مەوقایەتیدا بە دەگمەن دەبیین کە دوو لایەن لە مێزى وتووێژ کەلک وەرگیرن تاکوو لایەنێک لایەنە کەى دیکە لە ئێو بەرئ بەلام لە ئێو ئێزانیبەکاندا بە داخوہ ئەوہ ھەبووہ کە دوکتور قاسملوو لەو مەیدانەدا شەھید بوو. ئێمە لەبارەى دڤندەیی و دوژمنایەتى کردن لەگەڵ کورد و وێران کردنى کوردستان، داستانى زۆرمان لە سەدام حوسێن بیستوہ و ھەمووشیان راست بوون؛ بەشێکى زۆرى ئێمە لانیکەم ئەوانەى لێرە دانیشتوون زۆرمان بە چاوى خۆمان دیوہ بەلام تەنانەت سەدام حوسێن لە کۆبوونەوہى وتووێژەکان بۆ چارەسەر کردنى مەسەلەى کورد لەگەڵ نەیارەکانى خۆى قەت لەو پیلانە چەپەلە کەلکى وەرئەگرت، "چەنگیز چاندار" رۆژنامەنوسى بەناوبانگى تورک کە بە بۆچونى من یە کێک لە سیاسەتوانە ھەرە بەرزەکانى تورکە و دۆستى کوردە لە کتێبە کەى خۆیدا بەناوى "شەمەندەفەرى مێژوۆتامیا" ڤووداوێک دەگێژتتەوہ کە لێرە عەرزتانى دەکەم؛ چەنگیز چاندار باس لەوہ دەکات دواى ئەوہیکە رێژیمى سەدام حوسێن ڤووخا کاک نەوشیروان مستەفا وەکوو نوێنەرى یەکیەتى نیشتمانى لە مەجلیسى حوکمدا بەشداری دەکرد. لە بەغدا چەنگیز چاندار لەگەڵ چەند نەفەر لە ڤەفیقەکانى خۆیدا دەچن بۆ چەندین رۆژ لەوئ وەکوو میوانى کاک نەوشیروان دەمێننەوہ، چەنگیز باس لە ڤووداوێک دەکا، دەلئ: "ڤۆژێک ھەر لەو فیلایە کە لێى دادەنیشتن یە کێک لە دەزاگانى سەدام حوسێن بوو کاک نەوشیروان بۆی گێژامەوہ گوتى چەنگیز ئەو فیلایە و ئەو ژوورە بۆ خۆى مێژوویە کى تابیەتى ھەيە؛ بۆى گێژامەوہ گوتى لە سالى ١٩٨٤ ئەو کاتەى ئێمە بۆ یە کەم جار ھەيئەتى یەکیەتیی نیشتمانى ھاتبووین بۆ وتووێژ لەگەڵ سەدام حوسێن و وتووێژەکان زۆر بەباشى چووبونە پێشى لە ناشتى نزیک ببوینەوہ؛ ھيوا لە دلمان دروست ببوو ڤۆژێک سەدام حوسێن ھات لەسەر ئەو کورسیەى تۆ لەسەرى دانیشتویت دانیشت و ڤووى لە ئێمە کرد و گوتى: ھاوڕێیان داواى لێبوردنتان لێدەکەم من چى دیکە ناتوانم لەگەڵ ئێوہ ئەو وتووێژە درێژە بدم، چونکە تورکەکان ھاتون پێیان گوتوم ئەو وتووێژە و بە ئەنجام گەياندى بۆ ئێمە قابلى قبوول نییە ئەگەر ئەو کارە بکەى ئێمە بۆرى نەوتەکانى کەرکوک کە دەچئ بۆ "یومورتالک" ئەو بۆریانە قەتە دەکەين؛ سەدام حوسێن گوتى برادەران من توانای ئەو بەرہەرێکانەم لەگەڵ

تورکەکان نیە بۆیە مەجبورین وتووێژە کانمان لێرە کۆتایى پئ بێتین؛ دەلئ ھەر لەوئ سەدام حوسێن دەستوروى دا کە چەندین نەفەر لە مەئمورىنى موخابرات لەگەڵ ڤولیس ھەيئەتى وتووێژى کورد کە یەکیەتى بھون ھەمرامى کرد تاکوو ھێتیانەوہ لە مەنتەقەى ژێردەسەلاتى خۆیان بەرپیان کردنەوہ. کاک نەوشیروان لێرەدا دەلئ: بەلئ ئێمە چوونینەوہ و ئاگرەبەست کۆتایى ھات و شەرەکانمان دەست پێکردوہ، ئەوہ شیوہى وتووێژ و ھەرەکەتى سەدام حوسێن بوو لەگەڵ تیمى وتووێژى کورد کە چەندین سال پێکەوہ شەریان کردوہ بە ھەزاران کەسیان لە یە کترى کوشت."

لە وتووێژێکدا لە بیرمە کاتێک کە بە ئیونجى گەرى شەھید دوکتور قاسملوو لەنیوان مام جەلال و سەدام حوسێن پێکھات و ھەيئەتى یەکیەتى نیشتمانى چون بۆ بەغدا بۆ وتووێژ، دوکتور قاسملوو ھاتەوہ بە ئێمەى گووت کە مام جەلال داواى کردوہ گوتیەتى ئێمە ھەيئەتمان دەچین بۆ بەغدا، بۆ خۆشم لە گەلم چ زەمانەتێک ھەيە کە بڤوین بۆ بەغدا؟ دوکتور قاسملوو ئەو پرسیارە لە سەدام حوسێن دەکا سەدام حوسێنش پێى دەلئ پێیان بلئ سەدام حوسێن زامەن، بە راستى دیتمان کە لە چەندین قۆناغدا ھەيئەتەکانى کورد بە تابیەت یەکیەتى نیشتمانى کە لە وتووێژەکاندا بەشداری دەکرد چوونە بەغدا و ھەموویان بە سلامەتى گەرانەوہ، ئەوانە نمونەگەلێکن کە کاتێک بەراوردیان دەکەين لە نێوان دیکتاتۆرەکان بۆمان دەردەکەوئ کە رێژیمى کۆمارى ئیسلامى ئێران تا چ ناستێک نزم و بئ ڤەوشت و بئ وەفایە.

رێژیمى کۆمارى ئیسلامى پێى وابوو بە شەھید بوونى دوکتووڤ قاسملوو خەباتى کورد لە رۆژھەلات یێدنگ دەبئ؛ بێجگە لەوہ لە ئەواوى تەمەنى خۆیدا رێژیمى کۆمارى ئیسلامى ھەولئ دا بۆ ئەوہیکە خەباتى نەتەوہکانى تر لە ئێران و خەباتى کورد لە بەشەکانى دیکەشدا توشى نسکۆ و شکست و زەلیلى بکا، بەلام ئێستا ئێمە شاھیدی مەرھەلەيە کى دیکە و سەردەمیکی نوێین لە مێژووى کورد لە ھەموو بەشەکاندا سەرەڤاى ئەوہیکە دیکتاتۆرەکانى وەکوو سەدام حوسێن وەکوو حکومەتى پەھلەوى و کۆمارى ئیسلامى ئێران لە ھەمووان خراپتر لێرەدا تاقى کردوئەتەوہ، ئێستا لە باکوور و لە رۆژئاوا کورد لە خەباتى خۆیدا گەرم و گۆڤە و لە رۆژھەلاتیش خەبات بە شیوہى خۆى بەردەوامە، لە باشوور کە خەلکە کەى دواى ڤووخانى رێژیمى سەدام حوسێن حکومەتێکى خۆجێییان بۆ خۆیان درووست کرد سەرەڤاى ھەموو موخالفەتەکانى رێژیمى کۆمارى ئیسلامى و نەیارانى کورد ئێستا خەریکى ئامادەکارین بۆ گشتبەرسییەک کە خەلکە کە چارەنووسى خۆى دیارى بکا نایا ولاتینکى سەرہەخۆی ھەيئ یان لەگەڵ عێراق بمێنیتتەوہ کە ئەوہ گەورەترین کێشەى رێژیمى کۆمارى ئیسلامى ئێرانە. ئەگەرچى ھەموو نەیاران و دوژمنانى دیکەى کوردیش لەگەڵ ئەو فکرن وە لەگەڵ ئەو ھەرکەتە دژایەتى دەکەن، بەلام کۆمارى ئیسلامى ئێران لەگەڵ ئەوہیکە ھەموو ئەو پیلانانەى

بە کار ھێناوہ و بەرواڵەت دەيھەوى وا نیشان بەدات کە قارەمانێکى سەرکەوتویە لە ناوچەى رۆژھەلاتى ئێوہراست نفوزى خۆى لە ھەموو جینگەيە کدا پەرەپێداوہ راستیە کەى ئەویە کە لە بەشێک لە ولاتانى رۆژھەلاتى ئێوہراستدا لە راستیدا باتلاقێکى بۆ خۆى دروست کردووه کە تێیدا خەریکە ھەرەکەتى مەرگ دەکا.

خەلکى ئێران لە سەرەتادا وەک خەلکى دیکەى دونیا ھەموو ھەلیان ئەوہ بوو کە ئێران بتوانئ بگەریتتەوہ بۆ باوہشى دنایى پێشکەوتوو و ھەرەکەتێکى ئازاد و دیموکرات بە نىسبەتى خەلکە کەى خۆى و خەلکى دیکە لە دنیادا ڤەچاو بکات، ئێستا رێژیمیکى دیکەيە لە بۆچونى خەلکدا؛ ئەگەر پێیان وابوو دواى بەرجام ئێران بەڤووى دنیادا دەکرێتەوہ و بۆ خەلکە کەى خۆى ئەمنیەت دابېن دەکات ئێستا بىر و بۆچوونیکى دیکە لەلای رۆژئاوايەکاندا ھەيە بەنيسبەتى کۆمارى ئیسلامى ئێرانەوہ. لە پێوھندى لەگەڵ ئەو مەسەلەيەدا ئەمن لە دوايین سەفەرەکانمدا کە سەفەرى بریتانیام کرد ھەموو جارئ لە ڤالۆژخانەى ئەمریکا لەگەڵ خانمێک چاو پێکەوتنێکم دەکرد کە بەرپرسى بەشى خۆرھەلاتى ئیوہراستى ڤالۆژخانە بوو، خانمیکى سیاسى تێگەیشتوو کە چەندین کاتژمێر لەگەلئى دانیشتووم و باسى وەزعى ئێرانم کردوہ؛ ئەوکات حکومەتى ئۆباما لەسەر کار بوو ئەویش بەردەوام باسى ئەوہى دەکرد و دەيگوت: "ئێمە لە ئێو ولاتانى دیکەدا دەخاڵەت ناکەين ئێمە نامان ھەوئ دەخاڵەت کەين بۆ ئالوگۆڤ لە حکومەتى کۆمارى ئیسلامى ئێراندا بە قەولى خۆیان دەيگوت ئێمە "پالەسى چەينج" دەکەين دەمانھەوئ سیاسەتیی کۆمارى ئیسلامى ئێران بگۆڤين، من لەو بارەدا چەندین کاتژمێر قسەم لەگەڵ کرد کە ئێو و ھېچ کەسیک ناتوانئ رێژیمى کۆمارى ئیسلامى ئێران و سیاسەتە کەى بگۆڤئ بەلگوو ئەوہ رێژیمى کۆمارى ئیسلامى ئێرانە کە پێى وایە سیاسەتیی وى ئەوەندە دروستە کە ھەموو دنیا دەبیت بێتە سەر سیاسەتى وى".

ئاخرین جار کە چووم و چاوڤ پئى کەوت بۆ پێشوازی من ھاتبوو بەر دەرکى سالۆنەکە؛ ھاتە پێش و بە پێکەنینەوہ گوتى: "ئێستاش ھەر بىر لە رێژیم چەينج دەکەيتەوہ؟" یانى دەتەوئ حکومەتى ئێران بگۆڤرى گوتم: "بەلئ ئێستاش دەمھەوئ حکومەتى ئێران بگۆڤم، ئەنگۆش رۆژێک دێتە سەر ئەو باوہڤدى بەلام ئەو رۆژە زۆر درەنگ دبئ و ھەردووک لامان ھەزینەى زۆرى بۆ دەدەين". ئێستا وەزعیەتە کە چۆنە؟ ئێستا وەزیرى کاروبارى دەرەوہى ئەمریکا بە ئاشکرا باس لە گۆڤینى سیستى حکومەتى کۆمارى ئیسلامى ئێران دەکات، کۆمارى ئیسلامى کە پئى وابوو دەتوانئ دنیا فریو بدا و خۆى بە قوربانى دەستى تیرۆریزم و داەش نیشان بدا و بۆ ئەوہ زۆر پیلانى ساز کرد بەلام ئێستا ئەوہیکە لە کۆڤ و کۆبوونەوہ ڤریارەدەرەکانى دنیادا باسى لەسەر دەکرئ ئەویە کە رێژیمى کۆمارى ئیسلامى ئێران وەک حکومەتێکى تیرۆرست و گرینگترین یارمەتیدەرى تیرۆریست دەناسرئ، کە وابوو

مەسەلەى تیرۆر و سەرکوت و زەہر و زەنگ، ئەنفال و ئێعدام ناتوانئ مبلەتێکى ئاگا کە مافى خۆى ناسیوہ و ئامادەيە بۆ وەدەست ھێنانى مافە کەى ھەزینە بدا، ھەرچەند ھەزینە کە قورس و گران بئ، بەچۆ کیدا بێنئ، ئێستاش ئێمە لەسەر ئەو باوڤرەين کە رێژیمى کۆمارى ئیسلامى مەترسیدارترین دوژمنى کوردە، مەترسیدارترین دوژمنى سەقامگیرى و ناشییە لە ناوچەدا.

یە کێک لە خەمە گەورەکانى رێژیمى کۆمارى ئیسلامى ئێران ئێستا ئەویە کە داەش بەرو لاوازی دەچئ چونکە رێژیمى کۆمارى ئیسلامى لەژێر سایەى داەشدا توانى نفوزى خۆى لە مەنتەقەدا پەرەپێدا رێژیمیک کە نەک بۆ کورد بەلگوو تەنانەت بۆ وەفادارترین یارانى ئیمام خومەینى و خەباتکارانى کۆمارى ئیسلامى ویلايەتى فەقیھى نییە و ئێمە مەرھەلە بە مەرھەلە ئەوہ دەبیین ؛ئەو بئ وەفایبە بە نىسبەتى یارانى خۆیان، بۆیە پێمان وایە کە رێژیمى کۆمارى ئیسلامى ئێران ئێستا سەرەڤاى ئەوہیکە دەيھەوئ خۆى بەھیز و بەتوانا نیشان بدا لە ئیوخۆى ولاندا لە نەزەر خەلکى ئێران بە گشتى لە خراپترین وەزعى خۆیدا،یە، خەلکى ئێران بێزارن و نەرتیان لەو رێژیمە ھەيە؛ خەلکێک کە دەبیین نانئ سەر سفرەى وان دەکاتە ھەزینەى بۆمب و فیشەک و چەک تاکوو خەلکى بئ تاوانى سووریە و یەمەن و باقى خەلکى مەنتەقەى پئ بکوژئ؛ ئێمە پێمان وایە رێژیمى کۆمارى ئیسلامى ئێران وەکوو باقى رێژیمە دیکتاتۆرەکانى نارچە ھەرچەند ژێستى توانا و ھیز نیشانى بدا لە ئیوہۆکدا رێژیمیکە کە وردە وردە بەرو توانەوہ دەچئ، رێژیمیکە کە ئیدى لە بەرانبەر وىست و داخوازی ئازادیخوازانەى خەلکە کەى دا ناتوانئ مقاوەمەت بکا و ئەوہ گەورەترین دوژمنى کۆمارى ئیسلامى ئێرانە بۆیەشە کە گەورەترین دوژمنایەتى لەگەڵ خەلکى خۆى دەکات.

بێجگە لە سیاسەتى ئێوئەتەویى و مەنتەقەییى کە بە نىسبەتى ئێران ھەموومان دەبیینین ھیوادارم ئێمەى کورد لە رۆژھەلات و بە گشتى کورد لە ھەموو پارچەکاندا ھەموومان بتوانین لەو ھەل و مەرچە باشى کە ھاتۆتە پێشى بە ناسینى دروستى دۆست و دوژمنەکانمان، بە یە گگرتوییى، بتوانین لەو ئالوگۆرانەى کە زۆر قوئ و بەریالۆن لە ناوچەدا کەلکى باش وەرگیرن بە قازانجى گەل و نیشتمانە کەمان کە ڤوحى شەھیدەکانمان پئ شاد کەين و بنەمالەى شەھیدەکانمان پئى سەرہەرز بن و ئێمش ھەموومان ئیفتخار بکەين کە لەو تێکۆشان دەنگییەدا بەشیکمان ھەيە.

جارێکى دیکە سلاو لە گیانى پاکى شەھیدانى ڤوشپەر بە تابەت شەھیدى گەورە و سەرہەرز، دیپلوماتاکارى ناسراو و تێگەیشتوو و پێگەیشتورى نەتەوہى کورد، دوکتور

عەبدولرەحمانى قاسملوو و ھاوڕێیانى سلاو لە ھەموو شەھیدانى کوردستان

ژمارە ٧٠٥، ٢٢ ی جولای ٢٠١٧

ه

ئاورودانه‌وهیه‌ک له ئیسلامی سیاسی

ناسر ساجی ئەسل

فەندەمێنتالیزمی ئیسلامی یەکیەکە لەو دیاردە زەقانهی ئەمرۆکە نەک هەر ولاتانی ئیسلامی، بەلکوو سەرانسەری جیهانی بە خۆیەوه سەرقال کردووه؛ دیاردیه‌ک که بۆته چینگە‌ی باس و خواست و مشت و م‌ری زۆر ناوه‌نده سیاسی و فیکری و ستراتیژی و رووناکییرییه‌کان. تەنانەت له زۆر جینگە‌ی دنیا‌دا ئەندیشکە‌ی تاییه‌تی هەن که کاریان لیک‌دانه‌وه و تارتوئێ کردنی ئەو دیاردیه‌یه. هەر بۆیه مێژوو و فەلسە‌فە‌ی سەر‌هەڵدان و گە‌شە‌کردن و پەرە‌سە‌ندنی بیر و ئەندیشه‌ی سە‌له‌فیه‌گری جیهادی به‌ سەر‌ه‌تای پە‌یدابوونی ئیسلامی سیاسی دادە‌رژێت. ئە‌گەرچی سەر‌ه‌تاکانی ره‌وتی سە‌له‌فیه‌گری دە‌گە‌رێت‌ه‌وه‌ بۆ دامە‌زراندنی ئیخوان موس‌لمین له‌ سالی ۱۹۲۸ی زایینی له‌ ولاتی میسر، به‌لام تە‌نیا له‌ دوا‌ی س‌الە‌کانی دە‌یه‌ی حە‌فتای زایینی و پاش لە‌شکرکێشی ئە‌رتە‌شی یە‌که‌تی س‌وقیه‌ت بۆ سەر ئە‌فغانستان و به‌ دە‌سته‌وه‌گرتنی و به‌ لا‌ړێدا‌بردنی ش‌ۆرشی گە‌لانی ئێ‌ران له‌ لایەن مە‌لا توندئا‌ژۆکانی لایە‌نگەر و پێ‌ره‌ی خومه‌ینییه‌وه له‌ سالی ۱۳۵۷ی هە‌تاوی، ئە‌و دیاردیه‌ پتر تە‌شە‌ه‌ی سە‌ند. هەر‌وه‌ها پاش هەر‌سه‌پێنان و رووخانی یە‌که‌تی س‌وقیه‌ت له‌ ملم‌لانی ئیخوان ب‌لوکی رۆژه‌لات و رۆژئا‌وادا، فە‌ندە‌مێنتالیزمی ئیسلامی خ‌ۆی وە‌ک ئالته‌رناتیفی ئایدی‌لوژی ش‌کست‌خواردووی ک‌ۆمونیزم بە‌تاییبە‌ت له‌ رۆژه‌لاتی نا‌فین نیشانی دنیا دا. دیاره‌ ب‌لوکی رۆژئا‌وا دە‌ستی یارمە‌تی له‌ بو‌ژانه‌وه‌ی ئایدی‌لوژیای ره‌ش، به‌ تاییبە‌ت له‌ ولاتانی ئیسلامی و به‌ تاییبە‌تیر به‌ گروپه‌ جیهادییه‌کانی ئە‌فغانستان له‌ به‌رانبەر هەر‌ه‌شه‌کانی ئایدی‌لوژیای سووردا هە‌بوو.

هەر بۆیه راستیه‌کی گومان هە‌ڵنه‌گره‌ که ئیسلامی سیاسی وە‌ک بابە‌تی‌ک له‌ باوه‌شی فە‌لسە‌فە‌ی و‌ش‌ک و چە‌قه‌ستوو و دوا‌کو‌تووی ک‌ۆمە‌لگادا پینگە‌ب‌شتوو. پ‌س‌پ‌ۆ‌ران

و لێ‌ک‌ۆ‌له‌رانی بواری ئیسلامی سیاسی و سە‌له‌فیه‌گری، پەرە‌سە‌ندنی سەر‌ن‌ج‌راکێشی ئیسلامی سیاسی له‌ سەر‌ه‌تاکانی سە‌ده‌ی بیسته‌مه‌وه له‌ به‌رانبەر فیکر و ئە‌ندیشه‌ م‌ۆ‌دێ‌رن و پێ‌ش‌که‌وتن‌خوازانه‌ی رۆژئا‌وا، له‌لایەن کە‌سانی ک‌ۆ‌نه‌پارێزی ئیسلامی سیاسی له‌ ولاتی میسر، به‌ سەر‌ه‌تای خ‌ولقاندنی قە‌یران و تە‌نگ‌ه‌ژ‌دی ئیخوان ه‌زر و ئە‌ندیشه‌ی نو‌ئ و م‌ۆ‌دێ‌رن له‌ هە‌م‌بەر ه‌زر و ئە‌ندیشه‌ی دوا‌کو‌توویی ناو دە‌بە‌ن. ئە‌و تە‌نگ‌ه‌ژه‌یه‌ ئە‌گەرچی دەر‌یخ‌سته‌ که ئە‌و م‌یت‌ودی ئیسلامی سیاسیه‌ که بۆ تاوت‌وێ‌کردن و لێ‌ک‌دانه‌وه‌ی بابە‌ته‌کانی به‌ کاری دە‌هێ‌نێ سەر‌که‌وت‌وو نە‌بو‌وه؛ هەر بۆیه به‌شی هەرە‌ زۆری بیرمە‌ندان و زانایانی ئیسلام، بنە‌ما فیکرییه‌کانی سە‌له‌فیه‌گری جیهادی توند‌ره‌و و بنە‌ماکانی ئیسلامی سیاسی رە‌د دە‌کە‌ن‌وه‌ و به‌ لادان له‌ بنە‌ماکانی ئیسلامی راستە‌قیه‌نی دادە‌نێ‌ن.

هەر بۆیه له‌ لایە‌ک زۆریه‌ی زانایانی ئیسلام له‌ سەر ئە‌و باوه‌ڕە‌ن که چاکی و خراپی موس‌لمان نایێ‌ت به‌ شێ‌وه‌ خە‌لاف‌ه‌ت‌وه‌ گرئێ‌ ب‌د‌رێ‌ت که هێ‌ندیک سە‌له‌فی جیهادی تە‌بە‌لیغی بۆ د‌کە‌ن و بیخە‌نه‌ ژێ‌ر رە‌حمە‌تی خ‌لیفه‌ی سە‌له‌فی جیهادییه‌وه. بە‌ل‌کو یە‌زدان ئازادی به‌ موس‌لمانان داوه‌ تا ئە‌و سیستە‌م سیاسیه‌انه‌ بۆ خ‌ویان هە‌ل‌ب‌ژێ‌رن که عە‌ق‌ل و ب‌و‌چ‌وون و به‌ر‌ژه‌وه‌ندی خ‌ویان پە‌س‌ندی د‌کات. به‌لام له‌لایە‌کی دیکه‌وه سە‌له‌فیه‌گری جیهادی گروپه‌ توند‌ره‌ه‌ ئیسلامیه‌کان به‌و پە‌ری ب‌ئ‌ ویژدانیه‌وه‌ در‌ژ‌ه‌ به‌ شە‌ری خو‌ن‌اوی و خ‌ۆ‌ته‌قاند‌ه‌وه له‌ د‌ژی خە‌ل‌ک و ک‌ۆ‌مە‌ل‌گا له‌ ولاتانی ئیسلامی و ولاتانی رۆژئا‌وایی و هە‌ندئێ‌ جاریش له‌ د‌ژی یە‌ک‌تر ب‌دە‌ن. هەر بۆیه له‌ ئیستادا و له‌ سە‌ده‌ی پێ‌ش‌که‌وتن و ش‌ۆ‌رشی زانیاریدا، ناراسته‌ی فیکری سە‌له‌فی جیهادییه‌کان له‌ ژێ‌ر کاریگە‌ری خ‌وێ‌ندن‌وه‌ی سە‌ید قوتب له‌ ئیسلامی سیاسی، وەر‌چەر‌خانیکی ترسناک به‌ خ‌ۆیه‌وه‌ ب‌ینی‌وه. ئیستا روون و ئاش‌ک‌رایه‌ که سەر‌چاوه‌ی فیکری و بنە‌مای تە‌وا‌ی گروپه‌

جیهادی توند‌ره‌وه‌کان له‌ بنە‌ما فیکرییه‌کانی سە‌له‌فیه‌گری جیهادی سە‌ید قوتب‌ه‌وه‌ سەر‌چاوه‌ دە‌گرن. هەر بۆیه له‌ دیدی زۆریه‌ی بیرمە‌ندان و زانایانی بواری ئیسلام ناسیه‌یه‌وه‌ سە‌ید قوتب یە‌کە‌م کە‌سه‌ که به‌ردی بناغه‌ی گوتاری ئیسلامی سیاسی دانا‌وه‌.

● ه‌ۆ‌کاره‌کانی پەر‌گرتنی ئیسلامی سیاسی له‌ رۆژه‌لاتی نا‌فین:

ئیسلامی سیاسی پاش رووخانی دیواری ب‌ی‌ر‌ل‌بن و هەر‌سه‌پێنانی جیهانی دوو جە‌مسەر و یە‌ تاییبە‌ت پاش رووداوه‌کانی ۱۱ی س‌پ‌تام‌بر له‌ ئامریکا و تە‌قاند‌ه‌وه‌ی دوو بورجی به‌ناوبانگ له‌ نی‌ی‌ۆ‌رک پ‌ێ‌ی نایه‌ قوناغی‌کی نو‌ئ. هەر‌وه‌ها پ‌رسە‌ چارە‌سەر نە‌ک‌راوه‌کانی وە‌ک: کێ‌شه‌ی فە‌له‌ستین و ئیسرائیل له‌ رۆژه‌لاتی نا‌فین، کوشتاری موس‌لمانانی ب‌ۆ‌سنی و هیرزه‌گ‌ۆ‌فین له‌ لایەن س‌یربه‌کانه‌وه‌، شە‌ڕ له‌ چینی‌ن له‌ گە‌ل روسیه‌، کێ‌شه‌ی کێ‌شمیر له‌ گە‌ل ولاتی ه‌یند، کێ‌شه‌ی ه‌یند و پاکستان، کێ‌شه‌ی موس‌ولمانان له‌ چین، فاکته‌ره‌گە‌لێ‌کن بۆ سەر‌هە‌ڵدانی تاقمه‌ تیرۆریستیه‌یه‌کانی جیهادی له‌ ژێ‌ر پردی پارێ‌زگاری له‌ ئیسلام له‌ به‌رانبەر کوفردا. هەر‌وه‌ها له‌لایە‌کی دیکه‌وه رووداوه‌کانی با‌کو‌ری ئافریقا که به‌ به‌هاری عەر‌بی ناسراوه‌، رینگه‌خ‌وش‌کەر بوون بۆ ره‌وته جیهادییه‌کان تا له‌ رینگای شە‌ڕ و جیهاده‌وه‌ د‌سه‌لات به‌ دە‌سته‌وه‌ ب‌گرن. خ‌الێ‌کی گرینیگی دیکه‌ بۆ سەر‌هە‌ڵدانی ئیسلامی سیاسی له‌ ولاتانی رۆژه‌لاتی نا‌فین دا پاش ک‌ۆ‌تایی شە‌ری سارد له‌نیوان دوو جە‌مسە‌ری خ‌ۆ‌ره‌لات و خ‌ۆ‌رئا‌وا، چون‌که‌ زۆریه‌ی تاقم و گروپه‌ ئیسلامیه‌کان له‌ به‌ره‌و‌پ‌یش‌ بردنی گ‌ۆ‌ران له‌ هاوسە‌نگی ه‌یز له‌گە‌ل ده‌وله‌ته‌کان ها‌و‌را بوون و ئازادی چالاکی به‌ کرده‌ویان هە‌بوو به‌ د‌ژی حیزب و رینگ‌خواه‌ چه‌په‌کان، هەر بۆیه زۆریه‌ی ولاتانی ئیسلامی له‌ کاتی سەر‌هە‌ڵدانه‌کانی به‌هاری عەر‌بی که له‌ ولاتی تونس‌ه‌وه‌ د‌ه‌ستی پ‌ێ‌ک‌رد، له‌ کو‌نت‌ر‌ۆ‌ل کردنی ه‌یزه‌ ئیسلامیه‌یه‌کان ده‌سته‌وه‌ستان بوون. هەر بۆیه جە‌ه‌ه‌ت و ئامانجه‌کانی سەر‌هە‌ڵدان و راپە‌ڕینی خە‌ل‌ک له‌

به‌هاری عەر‌بی دا به‌لا‌ړ‌دا‌بران. چون‌که‌ گروپه‌ سە‌له‌فیه‌یه‌کانی جیهادی له‌و ولاتانه‌ی که به‌هاری عەر‌بییان تێ‌دا(تە‌نیا تونس نە‌ی‌یت) روویدا، ئە‌و ولاتانه‌یان تووشی ئال‌ۆ‌زی و شە‌ری ناخ‌ۆ‌یی کرد که ئیستاش له‌ سوریه و عێ‌راق و یە‌مە‌ن ئە‌و شە‌ره‌ خ‌وێ‌ناویه‌ له‌ شێ‌وی ج‌ۆ‌را‌و‌ج‌ۆ‌ردا به‌رده‌وامه‌. له‌و نا‌چه‌ پ‌ر کێ‌شه‌ و ئال‌ۆ‌زی رۆژه‌لاتی نا‌فین که شە‌ڕ و م‌ال‌ۆ‌ڕانی له‌ لایەن ولاتانی پ‌شت‌یوانی گروپه‌یه‌کانی سە‌له‌فیه‌گری جیهادی که به‌رو‌کی خە‌ل‌کی س‌ق‌یلی گ‌رت‌وه‌، خە‌باتی نە‌ته‌وايه‌تی گە‌لی کورد به‌ گشتی و له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان به‌تاییبە‌ت له‌و نا‌چه‌ پ‌ر کێ‌شه‌ و ئال‌ۆ‌زدا له‌ قوناغی‌کی چارنو‌س‌سازدا‌یه‌ بۆ گە‌یش‌تن به‌ مافه‌یه‌کانی. هەر بۆیه رێژیه‌ داگیرکەرە‌کانی کوردستان و به‌تاییبە‌ت رێژی‌می ک‌ۆ‌ماری ئیسلامی که راسته‌وه‌خ‌ۆ د‌ه‌ستی له‌ پ‌ێ‌ک‌ه‌پ‌نانی گروپه‌ تیرۆریسته‌کان و به‌تاییبە‌ت داعشدا هە‌بو‌وه‌، له‌و دەر‌ف‌ته‌ ز‌ې‌ړ‌یه‌ که بۆ ک‌ۆ‌ماری ئیسلامی ر‌خ‌س‌اوه‌ تا به‌ باشت‌رین ش‌ی‌وه‌ بتوانێ‌ت له‌ سیاسە‌ت و هە‌لو‌ب‌ستی چه‌واشه‌کارانه‌ی بۆ له‌پەر‌او‌یز ح‌س‌تنی خە‌باتی نە‌ته‌وايه‌تی گە‌لی کورد به‌ گشتی و رۆژه‌لاتی کوردستان به‌ تاییبە‌ت کە‌ل‌ک وەر‌گرێ‌ت و پ‌یش‌ به‌ سەر‌که‌وتن و گە‌یش‌تن به‌ ئامانجه‌ ره‌واکانی نە‌ته‌وه‌ی کورد ب‌گرێ‌ت.

● سەر‌هە‌ڵدانی سە‌له‌فی گە‌ریی له‌ خ‌ۆ‌ره‌لاتی کوردستان

پاش سەر‌که‌وتنی ش‌ۆ‌رشی گە‌لانی ئێ‌ران له‌ سالی ۱۳۵۷ی هە‌تاوی و به‌ لا‌ړ‌یدا بردنی دە‌س‌که‌وته‌کانی ئە‌و ش‌ۆ‌ر‌شه‌ له‌ لایەن مە‌لاکانی لایە‌نگەر و پ‌ێ‌ره‌ی خە‌تی خومه‌ینی و گ‌ۆ‌ڕینی له‌ ش‌ۆ‌رشی گە‌لانی ئێ‌ران بۆ ش‌ۆ‌رشی ئیسلامی ئێ‌ران، به‌ هە‌زاران کە‌س له‌ ئازادیخوازانی گە‌لانی ئێ‌ران زیندان و ئیعدام کران یان تووشی دەر‌به‌دری بوون. هەر‌وه‌ها هە‌م‌وو رینگ‌خواه‌ سەر‌به‌خ‌ۆ و د‌یم‌وک‌راته‌کانی هە‌ل‌ۆ‌شاوه‌ راگە‌یان‌د. له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان حیزبی د‌یم‌وک‌راتی

کوردستانی ئێ‌رانی به‌ ره‌سمی هە‌ل‌ۆ‌شاوه‌ راگە‌یان‌د و حوکمی جیهادی به‌ د‌ژی نە‌ته‌وه‌ی کورد راگە‌یان‌د و شە‌ری‌کی خوێ‌ناویان له‌ کوردستان هە‌ل‌گیرسان‌د که تا ئیستاش در‌ژ‌دی هە‌یه‌. چون‌که له‌ لایە‌ک نە‌ته‌وه‌کانی ئێ‌ران و له‌لایە‌کی دیکه‌شه‌وه‌ به‌تاییبە‌تی نە‌ته‌وه‌ی کورد داوا‌ی مافه‌ نە‌ته‌وايه‌تییه‌کانی خ‌ویان دە‌کرد. به‌لام له‌لایە‌ن رێژی‌می ک‌ۆ‌ماری ئیسلامیه‌یه‌ به‌ سەر‌کو‌تی خوێ‌ناوی وە‌لام درا‌یه‌وه‌. هەر‌وه‌ها له‌لایە‌کی دیکه‌وه‌ ئە‌و رێژیه‌ سەر‌کو‌ت‌کەر به‌ دامە‌زراندنی دوو ئ‌ۆ‌رگانی ن‌یزامی و ئە‌منیه‌تی" سپای پاسداران و وه‌زارە‌تی ئی‌ت‌لا‌عات" دە‌ست‌یک‌رد به‌ هە‌ناردە‌کردنی ش‌ۆ‌رشی ئیسلامی بۆ ولاتانی ئیسلامی. ک‌ۆ‌ماری ئیسلامی ئێ‌ران له‌ ئ‌ی‌و خ‌ۆ‌ی ولاتی‌شدا هە‌م‌وو جومگە‌یه‌کانی د‌ه‌سه‌لاتداری ده‌وله‌ت و ک‌ۆ‌مە‌ل‌گای قورخ‌ ک‌رد‌بوو. دوات‌ریش به‌ دامە‌زراندنی ده‌یان تاقم و گروپی تیرۆریستی وە‌ک حیزب‌و‌ل‌لای لو‌بنان، جیهادی ئیسلامی، سپای به‌در وه‌تد له‌ دەر‌وه‌ی سنووره‌کانی ئێ‌ران، له‌ کاروباری ولاتانی ئیسلامی به‌ ک‌رده‌وه‌ دە‌ست‌پ‌وه‌ردانی دە‌کرد. هەر بۆیه ئیستا ک‌ۆ‌مە‌ل‌گای نی‌ونه‌ته‌وه‌یی و ولاتانی د‌یم‌وک‌راتیک باش ده‌زانن که رێژی‌می ک‌ۆ‌ماری ئیسلامی ئێ‌ران ب‌ۆ‌ته‌ سەر‌چاوه‌یه‌کی بۆ پ‌ێ‌ک‌ه‌پ‌ن و دامە‌زراندنی گروپه‌ توند‌ره‌وه‌کانی ئیسلامی و سازکردنی شە‌ری مه‌زه‌به‌ی و ساپ‌ۆ‌رتی مالی ئە‌و گروپه‌ توند‌ره‌وانه‌ له‌ جیهان و نا‌چه‌ی رۆژه‌لاتی نا‌فین ناسراوه‌.

به‌لام سەر‌هە‌ڵدانی سە‌له‌فیه‌گری جیهادی له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان، م‌ی‌ژ‌ویه‌کی کورتی هە‌یه‌. ئە‌و م‌ی‌ژ‌ویه‌ ده‌گە‌ر‌ێ‌ته‌وه‌ بۆ ۲۰ سالی راب‌رد‌وو. ژ‌مار‌ی سە‌له‌فیه‌کان له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان له‌ سەر‌ه‌تادا زۆر کە‌م بوو و ش‌و‌ئ‌نی چالاکییه‌کانی سنووردار به‌ چە‌ند نا‌چه‌یه‌کی تاییبە‌ت بوو. به‌لام پاش دە‌ست‌به‌کار بوونی رینگ‌خواه‌ی تیرۆریستی القاعیده‌ که ناسراوترین گروپی سە‌له‌فی بوو، هەر‌وه‌ها پاش ک‌ۆ‌تایی شە‌ری رینگ‌خواه‌

جیهادییه‌کان له‌ ئە‌فغانستان له‌ سالی ۱۹۹۵ی زایینی‌دا سە‌له‌فیه‌گری له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان که‌وته‌ ژ‌ێ‌ر کاریگە‌ری ئە‌و ره‌وته‌ سە‌له‌فیه‌انه‌وه‌. کاتی‌ک زایینی‌دا له‌ نا‌چه‌ی بیاره‌ی باش‌ۆ‌ری کوردستان که هاوسنووره‌ له‌ گە‌ل پارێ‌زگاکانی سنه‌ و کرماشان، "ئیم‌اره‌تی ئیسلامی بیاره" یان دامە‌زراند. به‌لام له‌ سالی ۲۰۰۳ی زایینی دا که ب‌ن‌که‌ و مه‌قه‌ره‌کانی گروپی ئە‌نسارول‌ئ‌ی‌سلام له‌ شارە‌دی‌ی بیاره‌ی باش‌ۆ‌ری کوردستان له‌لایە‌ن ه‌یزه‌ ن‌یزامیه‌یه‌کانی ئامریکا‌وه‌ که‌وته‌ به‌ ه‌یرش، ئە‌و گروپه‌ توندئا‌ژ‌ویه‌ روویان له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان کرد و به‌ هاوکاری سپای پاسداران و وه‌زارە‌تی ئی‌ت‌لا‌عاتی رێژی‌می ک‌ۆ‌ماری ئیسلامی ئێ‌ران له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان ب‌ن‌که‌ و باره‌گایان ک‌رده‌وه‌. رێژی‌می ک‌ۆ‌ماری ئیسلامی د‌ه‌ستی ئە‌و گروپه‌ سە‌له‌فی جیهادییه‌ی له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان بۆ کار‌ی رینگ‌خ‌س‌تن و چالاکی له‌ شارە‌کان ئا‌واله‌ کرد. هەر بۆیه سە‌له‌فیه‌یه‌کانی رۆژه‌لاتی کوردستان که‌وته‌ن ساز کردنی پ‌ێ‌وه‌ندی راسته‌وه‌خ‌ۆ به‌و گروپه‌ تیرۆریستانه‌وه‌ که ب‌ن‌که‌ و باره‌گایان له‌ رۆژه‌لاتی کوردستاندا هە‌بوو. رێژی‌می ک‌ۆ‌ماری ئیسلامی ئێ‌ران بۆ یارمە‌تیدان به‌و گروپه‌ سە‌له‌فیه‌ جیهادییه‌انه‌ له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان دوو ئامانجی سەر‌ه‌کی هە‌بوو: یە‌کە‌م ک‌ز‌کردن و به‌ لا‌ړ‌یدا‌بردنی هە‌ستی نە‌ته‌وايه‌تی له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان و زە‌ق‌کردنه‌وه‌ی بی‌ری سە‌له‌فیه‌گری و دووهم پ‌ێ‌ش‌گ‌رتن له‌ په‌ی‌وه‌ست بوونی لا‌وانی ش‌ۆ‌ر‌ش‌گ‌ێ‌ر به‌ ریزی حیزب و رینگ‌خواه‌کانی کوردی و به‌ تاییبە‌ت په‌ی‌وه‌ست بوون به‌ ریزی پ‌ێ‌ش‌مه‌رگایه‌تی له‌ ریزه‌کانی حیزبی د‌یم‌وک‌راتی کوردستانی ئێ‌ران . رێژی‌می ک‌ۆ‌ماری ئیسلامی ئێ‌ران له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان هەر‌گیز نە‌یت‌وانی به‌ ئامانجه‌ چه‌پە‌له‌کانی ب‌گات و ئیستا رۆژه‌لاتی کوردستان ب‌ۆ‌ته مه‌یدانی خە‌بات بۆ مافه‌کانی نە‌ته‌وه‌ی کورد له‌ ر‌ۆژه‌لات.

پێوهر و پرهنسیپه نه‌گۆره‌کانی قاسملوو
له‌ سیاسه‌تدا به‌ نیه‌یه‌ت
کۆرده‌کانی پارچه‌کانی دیکه

● سەربەخۆیی سیاسی:

پيژندنه يه کاني نېوان حکومته تي به عس و حيزي ډيموکرات دا که بڼ شو ده دبې هم سو پاره کاني کورد دسري ليوډر، بگر، نوو ش شو ده سو که حيزي قاسلو هچ کاتيک له سر حيسابي کورده کاني باشور، کاري ديولماتيک له گل حکومته تي به عس نه کړووه و شو په که له لايېن ژور که سوه پستراست کراوته ده و دواي روځاني حکومته تي به عس و هاتنه سر کاري لايېنکي نيزيک له نېران، هچ بلنگه يک رو نه کراوته ده که بهر، فاژاي شو په که بسه لمېنې. بهرئز مه معسو ده که رښمري پارتې سوسياليستي کورده ستاېن سر نه مزاره ده فرمي: که حيزه کورده ستاېنې کان دبې شو بارو ده له حدکا ميناک ودر بگر.

هەر له چوارچۆدی شوو پیۆدهانی
 ناماژ پیکرا، پیۆسته که بوترئ
 قاسلوو ههم بۆ خۆی و بوو و ههمیش
 حیزبه کی و فێر کردوه که ههموو
 کاتیگ بهرژوهندییه کانی نه‌تووبی
 له سه‌ره‌وه‌ی ههموو بهرژوهندییه‌کان
 دانیین و هیچ کاتیگ بهرژوهندیی
 ته‌سکی حیزبایه‌تی نه‌کرته‌ هۆی
 نه‌وه‌یکه بهرژوهندییه‌ کانی نه‌تووبی
 تووشی زه‌هر و زیان بن.

■ به کورتی:

دو کور قاسملو وک رښه رکښي
کاريزمى خاوهن نه خلاق و
نه ته وپه وړو رکښي نازادپخواز له
پيژندې به خلک، رڼخواو و حيزبه
سياستيه کاني پارچه کاني ديکې
کوردستان همدېک پيژدى ننگه هين
له سياستدا جي خستونه ته وه که
جنگاي سرهنج و لئ وردپونه وپه.
دې هول برئى که پرسى کورد
به نيونه ته وپي بکړئ و بؤ ئهم
مه به سته دبئى هول برئى پرسى
کود وک به که نه ته وه مه ترح
بکړئ نه که پرسى کورد له هر
پارچه به که بيا.

دوبېي کورډ له خهباتي خوځېدا له چوارچيوي خهباتي رهوادا خهبات بکا و کارټک نه کا که زږهه له نامانجه که مان بکهوئ و له بهر چاوي خه لکي بياني سيمي تهو خه پاته خوځوشار بکړئ.

دوبې له نيوان ريځخواه
 کوردستانيه کاندا پيوندیي دوستانه
 هبې، به لام نابې دست بخنه نيو
 کار و باری يه کتره ده (پاراستن و
 ريزگرتن له سهر به خوېي سياسي
 خزيان و بهرامره کيان).

0 نابي حيزبي پارچهيه کي کوردستان
له سهر حيسابي کورده کاني
پارچهيه کي دیکه ي کوردستان
پيوندديه کانيان له گه ل و لاتان
دابمه زرین.

دوكتور قاسملو سەربەخۇبىي سىياسى بە يەككە لە پۈتۈرە گرىنگەكان بۇ كەسايەتتە ديمۇكراتىك دىزانى و لە لوحو "سىماي ديمۇكرات" و لە زۆرىك لە نووسين و ناخافتنەكانى دا نامازى پىداوۈ. بۇ دوكتور قاسملو سەربەخۇبىي سىياسى چەندىن رەھەندى ھەبوۋ. ۱. تاكىك كە خاۋەنى سەربەخۇبىي سىياسى بى، كەسايەتتەكى خاۋەن ھەلوئىستە و رىخەگرە، بەلام ھەر لەو كاتەشدا كەسپكە كە رىزى بەرامبەرەكەى دەرگى و دوورە لە چالپلوسى كردن. ۲. لە سەر ناستى رىكخاۋەبى، ئەۋەبە كە رىكخاۋەكە بەستراۋە نەبى بە حىزب و لايەنەكانى دىكەۋە و بتوانى بۇ خۇى برىاردەر بى. لەو بوارەش دا، كاك دوكتور قاسملو دەرەمى كە ئىمە سەربەخۇبىي خۇمان زۆر خۇش دوى. دۇستايەتى دەكەين بە فېداى سەربەخۇبىمان بەلام ھىچ كاتىك سەربەخۇبىمان ناكەينە قوربانى دۇستايەتى. كاك دوكتور بە كرەدو و لە دوو كاتى جىاۋازدا توانى سەربەخۇبىي سىياسى بۇ حىزبەكەى بىگرىتتەۋە. ئەو ھەر لەو كاتەدا كە سەربەخۇبىي سىياسىي حىزبەكەى خۇش دەۋىست، رىزى لە سەربەخۇبىي سىياسىي حىزبەكانى دىكەش دەرگرت و ھىچ كاتىك ئەو ئىزنەى بە خۇى نەدەدا كە دەست بىخاتە ئىو كاروبارى سەببى حىزبىك يان لايەتتەكەۋە. ئەو لەو باۋەردا بوو كە حىزب و رىكخاۋە كوردستانىيەكان دەبى لەگەل يە كتر پۈتەندىي دۇستانە و برايانەيان ھەبى و لە سەر پەرسە گشتىيەكانى بزۈۋەتتەۋى نەتەۋايەتى پىكەۋە ھاۋكارى بىكن. بەلام نائى دەست لە كاروبارى بە كتر ۋەردەن.

● پيوندی دیپلوماتیک لہ گل

حکومت ته داگیر کړه کانی کورستان
به مریچیک که زیان بؤ کورده کانی
بندستی نو حکومتانه نهی
ښتو پوښتیکي کورستان به جوړیک
هملکه وتوده که هه مو جیرانه کانی
کورستان له ولاتانه پیک دین که
به شیک له خاکی کورستانیان
داگیر کړدوه. حیزب و لاینه کانی
کورد بؤ ټوپیکه بتوان دړښه به
کار و چالاکیه کانی خوږیان بدن،
ناچار بوون که له ناکو کیه کانی
نیوان شه داگیر کړانه که لک
وهریگر تا کوو بتوان جیگا به ک
وه که "پشتی جبهه" بؤ خوږیان دابین
بکمن و دهره تیان هه بی دړښه به
خه بات له دږی داگیر کړیکی
دی که کورستان بدن. نو همل و
مه رجه تا کاتی نازاد بوونی باشوری
کورستان دړښی کیشا؛ به لام
دوکتور قاسملو توانی پرنسیپیک
له ښو حیزبه کیدا جی بخت له

که مه‌سه‌له‌ی کورد وه‌ک پرسی
کۆمه‌لێکی ٢٥ میلیۆن که‌سی (به
گوێهری ناماری ئه‌و کاته‌ی که
کاک دوکتور له‌ ژياندا بوو، مه‌زنده
ده‌کرا که کورد ٢٥ میلیۆن بێ.
ئێستا دوو نه‌ه‌نده‌ ده‌یی.) مه‌تره‌ح
بکړئ و هه‌موو ره‌هنده‌کانی ئه‌و
پرسه‌ بخێنه‌ به‌ر باس. شه‌هید دوکتور
قاسملوو بۆ خۆی له‌ جالاکیه‌

بۆ گه‌لی کورد. کاک دوکتور له
یه‌کێک له‌ کۆبوونه‌وه‌کانی دا
له‌ گه‌ل پێشمه‌رگه‌کانی مه‌لێه‌ندی
شیمال ئاماره‌ به‌و یه‌که‌ ده‌کات
و ده‌فه‌رمی: "کورد به‌ داخه‌وه‌ له‌
کوردستانی عێراق ده‌چۆنه‌ هه‌ر
جێگایه‌ک داوای ئه‌و دوو شته‌یان
[چه‌ک و یاره‌] ده‌درک. به‌لام ئێمه‌
داوای یشتوانی سیاسی ده‌که‌ین."

● **دەبی کورد لە چوارچێوەی پێوەرەکانی خەباتی رەواوای تێکۆشان بکا:**

دوکتور قاسموو سیاستمدار و ریه‌ریکی خاوه‌ن خلاق بوو که هه‌موو لایه‌نه‌کانی کوردستانی له هه‌موو پارچه‌کانی هان ددها و پیداکری ده‌کرد که له خباتی خۆیانا بو گه‌شتن به نامانج و دابین کردنی مافی چاره‌نوسی گه‌لی

که مه‌سه‌له‌ی کورد وه که پرسی
 کۆمه‌ڵه‌نێکی ۲۵ میلیۆن کەسی (به
 گوێڕه‌ی ناماری نه‌و کاته‌ی که
 پاک دوکتور له ژياندا بوو، مه‌زنده
 ده‌کرا که کورد ۲۵ میلیۆن بن،
 ئێستا دوو ده‌وه‌نده‌ ده‌بن). مه‌تروحه
 بکړئ و هه‌موو ده‌هه‌نده‌کانی نه‌و
 پرسه‌ به‌رخنه‌ به‌ر باس. شه‌هید دوکتور
 قاسملوو بۆ خۆی له چالاکییه
 دیلۆماتیکه‌کانیدا له سه‌ر نه‌و سه‌له
 ده‌روێشته پیش. له به‌ر نه‌وی قاسملوو
 بۆ خۆی باه‌ره‌ی وابوو که کورد
 یه‌ک نه‌توه‌یه و کوردستانیش یه‌ک
 نیشتمانه‌ بۆ هه‌موویان و نه‌گه‌ر کورد
 پروژینک مه‌جالی نه‌ویان هه‌بی،
 که یه‌ک بگرن و کوردستانێکی
 یه‌کگرتوو ساز کن، نه‌وه‌ دابه‌ش
 کردنی ولاتی هه‌چ کەس نیه‌یه
 به‌لکوو یه‌کگرتنه‌وی کوردستانه‌ که
 به‌ یه‌ یه‌ستی کورد دابه‌ش کراوه.

عہلی موندہ زہمی

دوکتور قاسملو وک ژبه پرنکي کاريزماي خاوند خلاق، له سياستدا خاوهڼي ژور پرنسيپي نه گورږ يو که شوو تايبه تمه نديسه ده گم نه شو له همسو ژبه راني ديکي کورد چيا ده کړدوه و سونگ و گرانپه کي له راده ده ريان پي خوشيوو که دوست و دوژمن چيسايان لي ده بر. له لم و تارده او هل ددري له سر هاندک لهو پرنسيپي بنه دتيانه که دوکتور قاسملو له سياستدا به کاري دبردن و راسته خو پي وندي به کورده کاني پارچه کاني ديکي کورده ستانه وه يو، بخرته بهر باس و شروفه و به کورتي باسيان لي بکري. هيوادام که شو باسه بښته ده ستينکي ب هانداني زانايان و اکا ديمسيه نه کاني کورد ب ليکونه ودي زياتر و ور دتر له سر شو لايه نه له کار و تيکوشاني شهيد دوکتور قاسملو هتا کوو گلي کورد بتواني لهو نه ژمونه به رخانه له پشه روژدا که لکي پيوست و ده رگري.

● نیۆنه ته‌وه‌یی کردنی پرسى كورد

و گزشتەدانی ئشو پرسە بە یەك
 و پارچەمە: دوكتور قاسملوو لە سەر
 ئشو باوەڕە بوو كە دهبی لە ئوروپا
 و ئامریكا بێر و ڕای گشتی و
 بیهانی بۆ لای مەسەلە ی كورد
 و ڕابكێشێ، ئشو پیتی وابوو كە بۆ
 بە ئێنۆتەمەدی كردنی پرسی كورد،
 بیویستە كە هەرا و هوریاكی زۆر
 ساز بكێر لە رنگای ساز كردنی
 كوئفرانسی چاپەمەنی، نووسین لە
 روژۆنامەكان و ئاخوتن لە گەل رادیۆ
 و تەلە فزیۆنەكان و كەسایەتییەكان و
 هەروها هەل بەدێر كە رێكخاوە
 دیموكراتیک و پارلمانەكان دیفاع لە
 گەلی كورد بكەن. دوكتور قاسملوو
 هەروها بۆ ییگای داو بخ كە دهبی
 مەزاران كورد بكۆژێن و كیمیاباران
 بكێن و ئاوانی روژناوایی و
 ئێلێتێزەكان ئاوپێك لە كورد بدەنەوه.
 ئشو لە سەر ئشو باوەڕە بوو كە نای
 پرسی كورد و مافەكانی تەنیا بە
 هێزێشی كیمیاییەوه گێر بەدێر یان
 تەنیا گینگێی بە یەك پارچە ی
 كوردستان بەدێر. ئشو پیتی وابوو كە
 هەموو كاتێك دهبی لە هەولدا بین

هه‌ر شه‌وه‌ده که ده‌سته‌یه که ته‌مانه‌ت
ته‌گه‌ر زۆر به‌چو‌کیش یی، کارنکی
ناپاسایی بکا، هه‌موو به‌زوتنه‌وه‌ی
کو‌رده به به‌ریس ده‌فاسئ. ...
ناکرئ بۆ که‌شته به نامانجیکی
پیرۆز رن‌گای ناروا هه‌لۆ‌زێ‌درئ،
بئ شه‌وه‌ی نامانجه که زانی
قورسی وئ نه‌که‌وئ. هه‌روه‌ها به
که‌رده‌وه‌ش کاک دو‌کتور هه‌ولئ داوه
وله رن‌گای رن‌وئتی و دۆ‌سته‌یه‌ی
له‌گه‌ل ربه‌ه‌رانی هه‌ندیک لایه‌نی
کو‌ردی که تیکه‌لا‌ویه‌کی زۆریان
له‌گه‌ل تیرۆ‌سته‌ی فلس‌تیه‌یه‌کانی
وه‌ک "جو‌رج هه‌به‌ش" و ده‌بع هه‌داد"
هه‌به‌وو و ته‌مانه‌ت هه‌ولیان ده‌دا که له
رفاندنی فرۆ‌که‌دا یارمه‌تیی شه‌و
تیرۆ‌سته‌یه‌ بکه‌ن و هه‌ندیک جاریش
له شه‌ر دژی دو‌ژمنانی گه‌لی
کو‌رده‌دا خه‌لکیان به بارمه‌ته ده‌گه‌رت،
دوو‌ر به‌خاته‌وه و تی‌بان به‌گه‌یه‌نی که

"بیروای گشتی له ئورويا ره‌نگه جیاوازییه‌ک له نیوان ریک‌خراوه

کوردەکان و ئەو ولاتەنە ی که ئەوان تیکۆشانیان تیاندان هەیه
 دانەن. هەر ئەوەندە که دەستە یەک تەنانت ئەگەر زۆر بچووکیش
 بێ، کاریکی نایاسایی بکا، هەموو بزوتنەوێ کورد بە بەرپرس
 دەناسرێ. ... ناکرێ بۆ گەشتن بە ئامانجێکی پیروژ رێگای نارهوا
 هەلبژێردرێ، بێ ئەوێ ئامانجە که زیانی قورسی وێ نەکەوێ".

بۆ قاسملو چارەنوسى ھەموو گەلى
 كورد پېكەھە گرىندار بوو و باوەرى
 وابوو كە شكان و سەر كەوتنى ھەر
 بەشىكى كوردستان نەك تەنبا
 كارتىكەرىي ھەيە لە سەر بەشە كانى
 دىكە بەلگوى ھى ئەوانىش حىسابە
 و راستەوخۆ پېوندىي بە ھەموو
 تەنەوى كوردە ھەيە .
 دېلن كاتىك كە ئەو ددعوەت
 كرابو بۆ كۆنگرەي ئىنتىرتناسيۇنال
 سۇسيالست و بېيار بوو مام جەلالىش
 لە گەل خۆي بەرى، بە مام جەلالى
 گوتبوو كە پېوست ناكا لەوئ باس
 لە خەباتى پېشمەرگانە بكري بەلگوو
 پېويستە كە ئىمە وەك كورد، داواي
 بىشتووانىي مەعنەوى و سياسى بكەين

كورد گرینگە كە لە كەمەستەي
 رەوا كەلك وەرېگرئ . ئەو يەكە لە
 خەباتى دوكتور قاسملودا ئەسلىكى
 نە گۆز و سەنتراڵ بوو . ئەو پېي وابوو
 كە دەبى نیشان بەدرى بزووتەوى
 كورد، بزووتەوىيەكى ديموكراتىك
 و مرفۇدۆستە كە دورە لە تېرۆرىزم
 و كردهوى تېرۆرىستى . ناكامى ئەو
 كارە دېتە ھۆي ئەويەكە لە دەرەورا
 گوى لە قسەي رېبەرانى كورد
 رابگرئ و پشتيوان بۆ بزووتەوىيە
 پەيدا دەبى . كاك دوكتور لەو بارەو
 دەلى : "بېروراي گشتى لە ئوروپا
 رەنگە جياوازيەك لە نېوان رىخخراوە
 كوردهكان و ئەو ولاتانەي كە ئەوان
 تىگۆشايان تىياندا ھەيە دانەنى .

بۆ قاسملو چارمنوسى ھەموو گەلى
كورد پىڭكۆھ گرىندار بوو و باوەرى
واوبوو كە شكان و سەر كەوتنى ھەر
بەشىكى كوردستان نەك تەنيا
كار تىكەرى ھەبە لە سەر بەشە كانى
دەيكە بەلكوو ھى ئەوانىش حىسابە
و راستەوخۆ پێوندىي بە ھەموو
تەنھەوى كوردە ھەبە.
دەلێن كاتىك كە ئەو دەعوەت
كرابوو بۆ كۆنگرەي نىتېرناسىۆنال
سۆسپالېست و پرېار بوو مام جەلالىش
لە گەل خۆي بەرى، مە باھ جەلالى
گوتىبوو كە پيويست ناكالەوى باس
لە خەباتى پيشمەرگانە بكړى بەلكوو
پيويستە كە ئىمە وەك كورد، داواى
بشيتوانىي مەعنەوى و سياسىي بكەين

ژئودمره کان:

— کاوہ بہرامی؛ دوکتور قاسملو، ریہریکی مودیرن و شۆرشگیرکی دیموکرات

— کاوہ بہرامی؛ تافکی حقیقت، برکی یه

— سەلاح رەشىد، (چاپى يەكۈم، ۲۰۱۷)، مام جەلال - دىدارى تەمەن - لە لاۋىتپەۋە بۇ كۆشكى
بۆلمىسى.

۱- علی منظمی (۲۰۱۱)، ترجمه: کیهان یوسفی، اندیشه‌های فاسلو دهر باره دمکراسی برای ایران شیر المله

<https://www.youtube.com/watch?v=d6LKMzyYj0o>.

https://www.youtube.com/watch?v=WMSn.4F1_Cg

دوکتور ئیدریس ئەحمەدی لە وتووێژ لەگەڵ رۆژنامەی کوردستان

ئاسۆی کورد لە رۆژھەلاتی کوردستان، بەندە بە گەشەپێدانی پاسبان تاکوو پوتانسییەلی جیئۆسیاسی و جیئۆستراتیژیکی رۆژھەلات مسۆگەر ببێ

سیاسەتی دەرەکی ئەمریکا لە رۆژھەلاتی ئێمە راست دواى ھاتنە سەركارى ئیدارى ترامپ و گۆرانی ھاوێشە سیاسییەکان لە ناوچەكەدا و رۆل و ینگى كورد، نەهەرى ئەم دیمانی رۆژنامەى كوردستانە لە گەل د. ئیدریس ئەحمەدى.

● **سیاسەتی دەرەکی ئامریکا لە رۆژھەلاتی ئێمە راست بە دواى ھاتنە سەركارى دۆنالد ترامپ دا چ ئالوگۆرێكى بەسەردا ھاتوو؟**
كە ئەگەر ئێمە سەر رۆژھەلاتى ناوین، ئیدارى ترامپ درێژە دەرى ستراتیژییەكە كە پاش شكستی ستراتیژی ئیدارى بووش بەرە بەرە ھاتە كایەو و لە سەردەمى دەسەڵاتدارییەتی ئۆبامادا بە تەواویى شكلی گرت. ستراتیژی گۆرینی رێژیەمە دیکتاتۆرەكان و بلاوكردنەوێ دیموكراسی جیگەى خۆى داو بە ستراتیژی ھاگرتنى پارسەنگى ھیز لە رۆژھەلاتى ناویندا. ھەلبەت سیاسەتی ئیدارى ترامپ بە بەراورد لەگەل ئیدارى پێشوو، گۆرانی بەسەردا ھاتوو.

● **چ جۆرە گۆرانیك و بۆجى ستراتیژی و سیاست لێك جیا دەكەیتەو؟**

بۆ بەرچاوپروونی زۆرتر، دەشێ ستراتیژی و سیاست لێك جیا بکەینەو. ستراتیژی بریتییه لە پێناسە کردنی کۆمەلێك بەرژەوێندى و ھەر لەو پێوەندییەشدا دیاریکردنى دۆست و دوژمن، ئەویش بە شێویەکی كەم تا زۆر سابت و دوورمەودا. سیاست دەكرێ بە مەبەستى كورتەمەودا داپڕیژرئ و زۆرتر گۆرانی بەسەردا بێ. بەلام گۆران دەشێ بە شێوى بنەڕەتی و بەرچاوپروو بدا، یان بە پێچەوانە، یان خێرا بێ یان ئەوى بە ئەسپایی بێتە كایەو. ھەروەھا دەبێ جیاوازی لە ئێوان سیاسەتی گوتاریی و سیاسەتی کردمیدا دانێین.

● **ئەو جیاوازییە چ گرنگیەکی ھەیە؟**

لێدوانى تووند یان نەرم دەكەوێتە خانەى سیاسەتی گوتاریی یان زارەكییەو و جیاپە لەگەل سیاسەتی كردەبى، بۆ نموونە سەپاندن یان ھەلگرتنى گەمارۆ لە سەر ولاتیكی ئەیار. ئەوە بەو مانایە نییە كە سیاسەتی گوتاریی گرنك نییە، چونكە لە ڕینگای سیاسەتی گوتارییەو لایەنێكى سیاسى، نیەتى خۆى ڕادەگەيەنى. ھەلبەت مەسەلەپەكی حاشاھەلئەگرە كە بە بەراورد، سیاسەتی كردەبى گرنكتەر. ھەرەشەكردن لە رێژییمێكى دیکتاتۆر لەلایەك و بەرەپرووبوونەوێ نێزامى لەگەلئى بێ گومان بايەخ و ئاكامى جیاوازیان ھەبە. ئەمانە مەسەلەى زۆر سادەن، بەلام گرنگیان لەوەدایە كە بۆ لێكدانەوێ بەردوامى و گۆران لە سیاسەتی دەرەوێ زلھێژێك وەك ئەمریکا، بەسوودن. زۆر مەسەلەى دیکەى چەمكى و تیۆریك ھەن كە باسكردنیان لە چاوپێكەوتنێكی وادا گونجاو نییە.

● **زۆر باشە، ئەگەر بگەرێنەو سەر بەردوامى و گۆران لە ستراتیژی و سیاسەتی دەرەوێ ئەمریکا، لە چ پرۆیەكەو و تاج ڕادەپەك بەردوامى لە ھەردوو بواردا ھەبەرە و لە چ پرۆیەكەو تاج ڕادەپەك گۆران لە ھەر كامیاندا ھاتووتە كایەو؟**

گۆرانیك كە لە دە سالى ڕابردودا بە ئەسپایی لە ستراتیژی ئەمریکا لە رۆژھەلاتى ناوین دا ھاتوووتە كایەو، بریتی بوو لە واژھێنان لە گۆرینی رێژیەمە دیکتاتۆرەكان و بلاو كرنەوێ دیموكراسى بۆ پاشەكشەكردنى نێزامى و ھاگرتنى پارسەنگى ھیز. عێراق و ئێران دوو ولاتى كلیدى ناوچەكەن كە بابەتی سەرەكى و تەنانەت بزۆنەرى دیاریكردن و گۆران لە ستراتیژی و سیاسەتی دەرەوێ ئەمریکا بوون. ھەلبەت لە پال دەستیۆەردانەكانى كۆمارى ئیسلامى لە زۆر ولاتى

رۆژھەلاتى ناوین، سەرھەلدانى ئیمپراتۆریەتیكی نافەرمى ئێران ("ئافەرمى" بەو واتایەى كە ئێران بە فەرمى سنوورى ولاتانى دیکەى نەگۆرپو) وای كردوو پانتاییەكى جوگرافى بەرینتر بە شێوێپەكی لێكگرێدراوى جیئۆسیاسى و تایفەبى كە لە ئێرانەو تاكوو لوپنان لە خۆ دەگرێ، بۆ ئەمریکا بێتە چالینج و بگرە ھەرەشەش.

پاش شكستیپنانى ئەمریکا لە عێراق (شكستیك كە ئێران دەورى بالای تێدا گیرا) سیاسەتی ئۆباما بریتی بوو لە ھەلكردن لەگەل ئێران بە مەبەستى دیتەوێ چارەپەك بۆ قەیرانى ناوكى. سیاسەتی ھەلكردن لەگەل ئێران لە دەورێ دووھەمى بووشدا ھاتە كایەو، بەلام ئۆباما بردیە لووتكە و لە دەستى ویدا بوو بە دانى ئیمتیازى بەرچاو بە ئێران و ھەروھا چاوپۆشیشكردن لە سیاسەتی پێكھێنانى ئیمپراتۆرى نافەرمى ئێرانى لە ناوچەكەدا. رەخنەگرانى ئۆباما تەنانەت دەلێن سیاسەتەكانى ناوبراو، بوونە ھۆى بەھیز كردنى ئێران. دواجار بە پاشەكشەكردنى نێزامى لە عێراق لە سالى ۲۰۱۱دا، ئەمریکا بە ئەسپایی ستراتیژی خۆى لە حەزورى بەرچاوى نێزامى و ڕووبەرووبوونەوێ ڕاستەوخۆى مەترسییەكانەو بە ھاگرتنى پارسەنگى ھیز سنووردار كرد.

یەكێك لە نیشانەكانى ئەم ستراتیژیە ئەوە بوو كە ئۆباما ئامادە ئەبوو نە لایەنى سوننە، نە لایەنى شیعیە بگرێ، ھەرچەند لە كردوودا بەردى شیعیى بەھیز كرد. ئەگەر داغش ھێرشى بۆ سەر كوردستان نەكردبايە و كارى تیروۆریستى لە ئەوروپا ئەنجام نەدابایە، ئەمریکا بە نیتىمالى زۆر دیتوانى لە ناوچە سوونییەكانى سووریا و عێراق تەحەمولى بكات. دواجار داغش بوو بە نیتەمت بۆ ئێران و یارمەتیدەرى ستراتیژی وەدیھێنانى ئیمپراتۆرى نافەرمى ئێران. دنا لە ئاست ستراتیژیدا، ئەمریکا ئەنگیزەى لایەنگیری لەو شەرە تایفەییەدا ئەبوو.

سیاسەتی گوتاریی ئیدارى ترامپ ھەر لە سەرەتارە بەرانبەر بە ئێران تووند بوو و تەنانەت ھێندێك كاربەدەستى بالای كۆشكى سبى باسى گۆرینی رێژیى ئیسلامى ئێزانیان كردوو. ھەلبەت ترامپ ڕێككەوتنى ناوكى ھەلئەوشاندوووتەو. لە كردوودا، ئیدارى ترامپ گەمارۆى تازەى سەپاندوو بە سەر ئێراندا، ئەویش سنووردان و لە پەپوێندى لەگەل بەرنامەى مووشەكی ئێران و پشتیوانى كردنى لە تیروۆردان.

لەلایەكى دیکەو، ئیدارى ترامپ لە ئیسرائیل و سعوودیەو تریك بووتەرە و لە ڕوى سیمبۆلیك و دیپلۆماسییەو، پشتى بەردى سونەى گرتوو دژ بە ئێرانى شیعی. ھەلبەت ئەمەیان لە راستای ھاگرتنى پارسەنگى ھیزدایە و لە ڕوى ستراتیژییەو گۆرانیكی ئەوتۆ نییە، چونكە سیاسەتی ئۆباما بەرانبەر بە ئێران لە كردوودا یارمەتیدەرى ستراتیژی ئیمپیرالیستى ئێران بوو. ئیدارى ترامپ دەیەوێ پاشەكشی بە ئێران بكات لە ناوچەكە، بە تایبەت لە عێراق و سووریا. ئەمریکا لە عێراق دیسان حەزورى نێزامى خۆى پەرە پێداو و ئەو حەزورە دواى شەرى داغشیش درێژى دەبێ. لە سووریا، ئەمریکا بە شێوێپەكی سنووردار گوزرى لە ئێران و دارووستەكانى وەشانوو. گەرچى سیاسەتی گوتاریی ئیدارى ترامپ تووند و گۆرینی رێژیم لە خۆ دەگرێ، بەلام تاكوو ئیستا تەرجەمە ئەبوو بە بواری سیاسەتی كردەكى.

● **لە عێراقدا ئێزان حكوومەت دەكات و ئیستا بە سەرھەلئان و جیگیربوونی حەشدى شەعبى، ئەو حكوومەت كردنە بواری نێزامیشى گرتۆتەرە. لە پال ئەمەشەو، كێشەى تاپنى لە عێراق، تەنانەت دواى شكستی داغشیش ھەر درێژى ھەبە. لە لایەكى دیکەو، باشورى كوردستان كە ھەنگاو دھنى بەرەو سەرپھەزى، ھاوپەیمانى قابى ئەمریکاپە. سەرپراى ئەم راستییانە، ئەمریکا ھەر سوورە لە سەر سیاسەتی**

رۆژھەلاتى كوردستانیش ئەك تەنیا ئەو پوتانسییەلەى ھەبە، بەلكوو دەتوانى گرنگی جیئۆستراتژیكیشى ھەبێ.

● **بۆ و بە چ شێوێپەك؟**
دووركەوتنەوێ توركیا لە رۆژئاوا، شەرى نیوخویى لە سووریا و عێراق و بەتایبەت سەرھەلدانى ئیمپراتۆرى نافەرمى ئێران، دواجار ئەمریکا ناچار دەكات قورسایى بختە سەر كوردستان و ئەو ھیزە كوردییانەى كە ھەم دیموكراسیخوازان و ھەمیش تەوانى نێزامیان ھەبە.

ھیزی كوردى لەو سێ بەشەى كوردستاندا دەبێ لە ڕوى ئایدیۆلۆژییەو پلۇرالیزم و دیموكراسى جیگیر بکەن و تەوانى ئەوپەیان ھەبێ كە لە بواری نێزامییەو ژیەنگەى جیئۆسیاسى بە قازانجى نەتەوێ كورد بەجۆرێك شكلی پێ بدەن تاكوو ئەمریکا كوردستان بكات بە بنەما بۆ داڕشتنەوێ ستراتیژیى خۆى.

لە باشوور پلۇرالیزم ھەبە، بەلام كۆدەنگى ئەتەوێبى و حكومەت و ھیزی نێزامى دامەزراوێبى بەھیز لە ئارادا نین. لە رۆژئاوا پلۇرالیزم نییە، بەلام دامەزراوێ نێزامى یەكدەست بوونى ھەبە. لەو دوو بەشەى كوردستاندا، پێویستە خالە لاوازەكان بكرێن بە خالى بەھیز.

لە رۆژھەلاتى كوردستانیش، ئاسۆى كورد بەندە بە گەشەپێدانی پاسبان تاكوو پوتانسییەلی جیئۆسیاسى و جیئۆستراتژیكی رۆژھەلات مسۆگەر ببێ. ئەوێش بە نۆردى خۆى بەندە بە یەكریزى ڕێكخراوێبى ئێو جیزبى دیموكرات و ریفۆرمى رێكخستەكانى ئەو حزیە و دواچاریش بەھیزكردنى ھیزی پێشەەرگە و تەیاركردنى خەلكى مەدەنى لە شارەكانى كوردستان.

"عێراقى یەكپارچە" و كۆشكى سبى لە ئیستادا ئەنجامدانى رێقراندلم لە باشووردا، بە گونجاو نازانى. ئەمە بۆچی دەگەرێتەرە؟

سیاسەتی ئەمریکا لە ھەمبەر عێراق لە سەر چەند فەرزێك ڕاوەستاو. یەكەم ئەوێ كە بە پشتیوانى خودى ئەمریکا و بووژاندنەوێ ئابووریى عێراق، دواجار ئاسیۆنالیزمى عەرەبى بتوانى زالى بێ بە سەر تاپەفەگەربى لەو ولاتەدا. دووھەم ئەوێپەك دەوتى ناوێندى عێراق بێتە دۆستى ئەمریکا و دواجار سەرپەخۆیى خۆى بەرانبەر بە ئێران وەدەست بھێنێ. ئامانجى دوورمەوداى ئەمریکا ئەوێپەكە عێراقێكى بەھیز، ناوێندى و دوور عێراقێكى بەھیز، ناوێندى و دوور عێراقێكى بەھیز، ناوێنێ بە لێكشەى تاپەفى، بتوانى بە وەكالت لە بەرانبەر ئێراندا ڕاوستێ و بە گشتى لە راستای ھاگرتنى پارسەنگى ھیز بە قازانجى ئەمریکا لە ناوچەى كەنداو، دەور بگێرێ. ئەوێش لە ڕوانگەى خۆیانەو وا دخوازێ كە پێداگر بن لە سەر یەكپارچەبى خاكى عێراق.

بەلام ئەو فەرزانە ئەك تەنیا باس ھەلگرن، بەلكوو خۆئێندەوێ واقیعیاتى عێراق نیشانى دەدا كە وھم و ئارەزوون تاكوو ئەوێ بنەماى سیاسەتێكى ژیرانە لە راستای پاراستنى بەرژوێندى دوورمەوداى ئەمریکادا پێك بێنن. تەنانەت ئەگەر بەشێك لە ئابووریى عێراق ببووژێتەرە، نە ئاسیۆنالیزمى عەرەبى دەتوانى زالى بێ بە سەر تاپەفەگەربى شیعیە و سوننەدا، نە بەغدا دەبێ بە دۆستى ئەمریکا و نە ئێزانیش ڕینگە دەدا عێراق بەو ئاڕاستیەدا بپوا.

● **بە گشتى ئەم بەردوامى و گۆرانیانە لە ستراتیژی و سیاسەتی دەرەوێ ئەمریکا، چ ئاكامێكى بۆ گەلى كورد و كوردستان دەپێ؟**

ئەگەر لە ڕابردوودا ڕێكخراوى كوردى لە بەشێك لە كوردستان سوودى تكتیکى بۆ ئەمریکا ھەبووبێ، ئیستا بە ڕوونى دووبەشى باشوور و رۆژئاواى كوردستان خاوەن گرنگیى جیئۆسیاسین بۆ وى.

شیعریکی خاکیپۆش

کولباخ بههرامی

که دەستم بە چەکی قەلەمەوه
دەلەرزئ وشەکان دەزان
پووشبەری ئەم وەرەم
بازنیکە سەرتاپا برین و
چاوێکە لە گۆمی خوێن هەلکشراو
سەدەبەک هەستمانە بە بەرگی
خۆلای حەماسە ی راسان و
ئێستاکەش گولالە ی شەهیدی
شارنیکە خاکیپۆش.
چاوەڕێ هاتنی وەرزنیکە
بە بالی تەیرنکی بەخشەندە
برژیتە ژوورنکی تۆزاوی
سەنگەری و
جامانە بخەیتە سەر شانی بەرزیهوه.
کە دەرگم لە گەرمە ی وتنەوی
ناوتدا دەرزنئ
چیاکان دەزان
هەر کلە ی برینە
کە بالای بەردینی جوانترین
شاخەکان بە بچۆکا دادێنئ و
ئەوئا سائیکە کوێستانان چاوەڕێن
لەو پەڕی سنووری ولاتی سوورەوه
دوو دیدی هەتاوێت بئێژت،
کوژایی ئەم کۆستەم داڤات،
دەستانی چایبێت بێنەوه سەر شاخ و
کا کۆلی کۆسالان بە هۆنە ی
هەناسەت شانە کە ی.
بێتەوه

نیشتمان بخەیتەوه ناو چوارخانە ی
جامانەت.
۲۸ ساله لەم وەرزه
سەری لە چیا بەرزتری نازادیمان
دەگاتە لای پیاوچاكانی نووسینەوی
نەخشە ی
دەنیای دیپلۆماسی،
هاواری خوێن لئ نەبەراوی گەرووی
سوورمان
دەگاتە گۆرێ کپ و کپێ حوکمی
دادگای ئێودەولەتی،
۲۸ ساله تۆ لەوئ
هەتاوی بەخشەندەبیت و
بەسەر جەستە ی ئەوروپایی زامەکانا
هەللەزنیئ
خەندەبەکی شیرینی مەیلەو داڤان
دەتێتەوه بۆ کۆیە و بۆ نازادی .
لە فێرگەکە ی سەروان چەکوۆ تا
پیرلاشێز
لە کۆسالانەوه تا بەرلین
لە کێلەشینەوه تا فیهنا
لە بۆرییەروە تا میکۆنۆس
مەن لێزە هاواری کۆترینکی پیکام
بێنیم ی فەرماندە
بۆ پەلی سەرەوی شاخانی دەتێژت.
سووتماکی رەشپۆشی گوندیکی
رووخاوم
شەهیدم میوانیە و وەک داڤک
بە زامی سەختەوه دەتێژت.
مەن لێزە دەقەرم بە بەرگی شینەوه
لایەڕە ی نووشتاوی دوانامە ی
تۆزاوی گیرفانی چەپتانم
لای راستی برینی سەر رێگە ی
پردەکە ی سەرومال.
پێنوسم... بە دەستی چەماوی

ئەشکەوتنیک
بەو هەموو تاریکییە ی دەورتانی تەنیه
دەنوسێ رووناک ی دەبیتە وەتەنتان.
دابارە ئە ی وەتەن بە پشتینی ناگیرینی
گەرەوه
ئێستاکە پووشبەرە و
پیرلاشێز گولالە ی پێدەشتی
قاسملووی لەبەرە
هەتاوی خەندەبە دەپشکۆئ .
ئە ی شیعری خاکیپۆش، جامانە لە
گەردەن!
بنوسێ بە رانک و چۆخە ی بەر پیاوه
مەزنەکان
بە کلاشی هەلکشراوی سەدەبەک
رۆپشتن
بە کلێسای کۆلانەکانی ئەورووپا و
نەخشە ی بە خوێن داڕێژراوی
شەقامی قاسملوو.
بنوسە قاسملوو و هەلڤەرە
وەک کۆتەر دواگەت بخەرە گیرفانی
غەدرەوه
بنوسە شەهید و سەرەهڵبەرە
بنوسە فیهنا و داخوڕپێ
بنوسە تاوان و هاواربە
بنوسە هاوار و هەلکشێ
ئە ی شیعری خاکیپۆش ، جامانە لە
گەردەن.
بنوسە :
قاسملوو وەک بلێی تارنیکە لێزەبە
لە ریزی پێشەوی کاروانی دیموکرات
سەنگەری لە هەنسکی گریانمان
گرتووه و
بە دەستی وەک هەتاو بەخشەندە ی
جامانە ی راسانی بە سەری لە میژوو
بەرزترمان بەستووه

سەرۆەرەکەم!

نەگەرۆژ

لە پاش کۆچی ئارادەت،وانە کانتشان
کرد بە راسان
لە درەنگانی ئێوارەییکی ئەوڕۆژ و
بلیسە و رەشەلەکەرە
لە قەراخی زەربای تۆقرە نەگرتووی
دەن ریشتمانەرە
لە سەر لوتکە ی بەرز ی مەروەری
وێناردەرە
بە کانتشان کێرە بە قاری
مەتارەکانی راسان
رێبەرەکەم
لەو رۆژەوه سەدان ئەستێرە و
گەرۆک ، بەدەوری خۆری
نیگاتەرە
لە رێبازی پاک و بیکەرەت دا
چۆی راسان دەکشین
لەو رۆژە بەدوادا
کوچە و کۆلانەکانی شار بوون بە
شاخ
پەپەرلەکان بێون بە هەلۆ
دارە پێر و پەرتیەکان ، بوون بە باخ
پەستەلەکەکان توانەوه
کانیاوکان ژیاڵەوه
مامۆستاگەم
تۆ هەمیشە لە گەلمانی
وەک گول و خاڤ
وەک هەناسە و ناخ
خوێن و دەمار
تۆ کلێنە ی چاوەکانمانی
فێرت کردین، کۆل ئەدەین ،
هەرگیز نەگرین
لەو رۆژەوه ئێمە بە چاوی شەوێم و
ئەسەینەوه
لە رێبازدا هەرماوین
گێلاسەکانی قەرسەقەل ڕەنگی
خوێن و نازادبە

کۆسالان سەرێرێزەرە لە سالان و
دەشتی لە سەرگازی پەشت نوستووی
رێگایە
دەک وەلای باشوور گولێ سەیفاری
هەلەبەراند....
بەلام چاڤمان قەت کەر نابێ
هەنگارەکانمان شل نابێ
بۆ لە سەر لێمان دوورۆز نابێ
ئەمە ئێشێ ئەو نۆشەبە ، شۆڕشگێڕ
لێ ژوور نابێ
رێگای هەلەبەراندەلەلە
سەرما ی ژستان
گۆرە گۆری پای پاییز و
دەنگی لەرزوکی بەزیاوان
نابێ رێگەر ، نابێ گۆسپ
بۆ ژوانی بەهار و ژیاڵنەرە
ئە ی خۆرەکە ی شەری پەلەلا
کانگای بەخشندە ی و سەرور
سەندویدی بالابێرزی دەم بەخندە
زمانی سادە ی زەربای ووشە
ئە ی گەورە پیاوێکە ی میژوو
دەتێبە قەت ناخێلێن رەمووزنانی
تاریکی
سەری میژووخاسان بگنە دیاری بۆ
چەلی ناڤاکی
سەرێارەکەم ، سەرێارەکەم ، رێبەرەکەم
دەل پەر لە هیوان
دەست لە چەکن
راسان قەسە ی کۆتاییە
راسان قەسە ی کۆتاییە...

KURDISTAN

Organ of the Central Committee of Democratic Party of Iranian Kurdistan • No:705 22-July 2017

ڕۆژنامهێ كوردستان و مانیپولاتی حوزی دیموكراتی كوردستانی ئێران
كه قارهێ دیموكراتی ئێران

www.kurdistanmedia.com
info@kurdistanmedia.com

<http://www.pdkl.org>
pdkiran@club-internet.fr

[telegram.me/PDKImedia](https://t.me/PDKImedia)

خهباتی شار و شاخ
ههلقولای بیرى قاسملووه

Dr. Ghassemloo

July 13, 1989